

Quityi nchca tyucuaa nu nguscua San Pablo ndyaa ca slo ñati ji'i Jesucristo nde quichi Corinto

¹ Pablo laca na'. Se'i ti ndi'i na' ca nde lo'o Timoteo tya'a ngusñi na cha' ji'i Cristo. Nscua ya quityi re cha' caa slo lcaa cu'ma ca quichi Corinto nu tsa tlyu ti ndyu'ni tlyu ma ji'i ycu'i Ndyosi, lo'o jua'a tyaa quityi re slo lcaa ñati nu ntsu'u cha' ji'i lo'o ycu'i Ndyosi tyucui ña'a loyuu su cuentya Acaya. Cua nda ycu'i Ndyosi cña 'na cha' tsa'a na' chcu'i na' lo'o ngu' xa' quichi ca tyijyu' la, lcaa cha' nu ji'i Jesucristo. ² Cua nti' tsa ya cha' ña'a ti cua'ni ycu'i Ndyosi Sti na cha' tso'o lo'o ma, cha' cua'ni Ni cha' ti ti tyi'i tyiquee ma xqui'ya Jesucristo nu Xu'na na.

Nxtyucua tsa ycu'i Ndyosi ji'na lo'o quiña'a tsa cha' ti'í ndyacua ji'na

³ Cua'ni tlyu na ji'i ycu'i Ndyosi nu laca Sti Jesucristo nu Xu'na na, xqui'ya cha' tya'na ti' Ni ña'a Ni ji'na, lo'o jua'a nxtyucua tsa Ni ji'na lo'o ndyacua cua ña'a ca cha' ti'í ji'na. ⁴ Nu nxtyucua Ni ji'na ni, jua'a ndu'ni Ni cha' tiya' la taca xtyucua na ji'i xa' ñati, nu lo'o tyacua cua ña'a ca cha' ti'í ji'i ngu'; ñi'ya lo'o ngxtyucua ycu'i Ndyosi ji'na, la cui' jua'a taca xtyucua na ji'i xa' ñati li'. ⁵ Ñi'ya lo'o ngua'ni lya' ti' ñati ji'i Cristo tya sa'ni la, jua'a nda ngu' quiña'a tsa cha' ti'í ji'na juani, nu lo'o nchcu'i

na cha' ji'i Cristo; pana ña'a ti nxyucua tsa Cristo ji'na, la cui' hora lo'o nchcube' na. ⁶ Masi tyacua cha' ti'í ji'i ya, masi lya' ti' ngu' ji'i ya, xqui'ya cu'ma laca cha' ti'í bi', cha' taca xtyucua la ycuí' Ndyosi ji'i ma cha' caja ñi'ya clyaá ma ji'i nu cuxi li'. Nu lo'o xtyucua Ni ji'i ya ni, xqui'ya cu'ma ndu'ni Ni jua'a li', cha' caja ñi'ya xtyucua ya ji'i ma; jua'a ta Ni juersa ji'i ma cha' lo'o cu'ma talo ma ji'i cha' ti'í, la cui' ña'a cha' ti'í nu ndyaca ji'i ya. ⁷ Ndyi'u tsa ti' ya ji'i cu'ma. Jlo ti' ya cha' ñi'ya ndyu'ni lya' ti' ngu' ji'i ya, jua'a cua'ni lya' ti' ngu' ji'i ma; pana ñi'ya nxyucua Ni ji'i ya, jua'a xtyucua Ni ji'i cu'ma.

⁸ Cu'ma tya'a ngusñi na cha' ji'i Cristo, cua nti' ya cha' caca cuayá' ti' ma ñi'ya ngua lo'o ngujui cha' ti'í ji'i ya ca quichi su ndyaa ya ca loyuu su cuentya Asia, cha' tlyu tsa cha' cuxi nu ndyacia ji'i ya nu ngua li'. Ná jlo ti' ya tsiya' ti ñi'ya caca cha' tyijiloo ya ji'i cha' cuxi bi' nquicha'; ngua ti' ya cha' nga'aa tyu'ú ya, ⁹ cha' cua ndyalaa tyempo nu cua cajaa ti ya. Pana jua'a ngua cha' tso'o la jlya ti' ya ji'i sca ti ycuí' Ndyosi, cha' nchca ji'i Ni cua'ni Ni cha' tyu'ú ñati chaca quiya' masi cua ngujui ngu'; bi' cha' nchca ji'i Ni cua'ni lyaá Ni ji'na, si'i na culacua ti' na cha' ycuí' ca ti na ntsu'u cha' cua'ni na cha' clyaá na laja cha' cuxi bi'. ¹⁰ Cua ngua'ni lyaá ycuí' Ndyosi ji'i ya tyempo bi', cha' ná ngujui ya, masi cuxi tsa ngua cha' ca bi'; lo'o jua'a tya cua'ni lyaá la Ni ji'i ya ca nde loo la. Cua ngusñi ya cha' ji'i ycuí' Ndyosi, bi' cha' jlya ti' ya ji'i ycuí' Ni, cha' ña'a ti tya cua'ni lyaá Ni ji'i ya. ¹¹ Lo'o jua'a taca xtyucua ma ji'i ya nu lo'o chcuí' ma lo'o ycuí' Ndyosi cuentya ji'i cuare. Tucuá Ni cha' nu chcuí' ma lo'o Ni, cha'

tyuu tya'a ma; li' cua'ni Ni cha' caca tso'o ji'i ya. Lo'o li' tyuu tya'a ma taca tya ma xlya'be ji'i ycu' Ndyosi cuentya ji'i ya, nu lo'o cua ngulaá ya ji'i nu cuxi.

Ná ngua ji'i Pablo tsaa nde Corinto

¹² Tso'o tsa nti' ya cha' xcui' ngua'ni tyucui tyiquee ya lo'o ma, xcui' nda ya cha' liñi lo'o ma, ñi'ya nu ngua'ni ya lo'o xa' ñati; jua'a nti' ya. Ngua ji'i ya cua'ni ya jua'a lo'o ma xqui'ya cha' lye tsa ngua'ni tya'na ti' ycu' Ndyosi ji'na laja ti; si'i cha' nda'ya cha' hique ti ya, bi' cha' ndu'ni ya jua'a. ¹³⁻¹⁴ Tsa lo cua ti cha' nguscua ya lo quityi nu caa slo ma, sca cha' nu taca chcu' cu'ma, sca cha' nu taca ca cuayá' ti' ma. Masi juani cua ngua cuayá' ti' ma xi, pana cua nti' ya cha' tya caca cuayá' tso'o la ti' ma cha' bi'. Lo'o tyalaa tsa bi', nu lo'o caa Jesús nu Xu'na na chaca quiya', li' caca tso'o tyiquee ma ña'a ma ji'i ya; jua'a cuare tso'o ca ti' ya ña'a ya ji'i ma ca li'.

¹⁵ Jua'a ngua ti' na', bi' cha' ngulacua ti' na' tsa'a na' slo cu'ma tya clyo. Ná tyiquee' tsaa na'a na' ji'i cu'ma tucua quiya' ngua ti' na' nquicha', cha' ca tso'o cresiya ji'i ma. ¹⁶ Clyo ngua ti' na' tyeje tacui na' nde su ndi'i ma tyucui lo'o ndya'a na' ca Macedonia. Nu lo'o nguxtyuu na' ndya'a na' ca Macedonia bi', tyaa na' ca su ndi'i ma chaca quiya', cha' caca xtyucua cu'ma jna' tsa'a na' nde tyucui Judea, ngua ti' na'. ¹⁷ Pana lo'o ná yaa na' slo cu'ma ni, li' ngua ti' ma cha' ná ngulacua tso'o ti' na'. Ná tso'o cha' chcu' ma cha' laca na' sca ñati nu nchcu' tucua ti cha'; nu lo'o ngüñi tyucui 'na tya clyo, ná ñilo'o na' ji'i ni sca ñati.

18 Cua jlo ti' ycuí' Ndyosi cha' ná nchcui' ya tucua cha' lo'o cu'ma, ñi'ya si nacui ya cha' jua'a laca, lo'o li' nacui ya cha' si' i jua'a. Ná ndu'ni ya jua'a, 19 cha' nu Jesucristo bi', nu sca ti Sñi' ycuí' Ndyosi ni, si' i tucua cha' ntsu'u tyiquee Ni. Cua nchcui' ya cha' ji' i Ni su ndi' i cu'ma, lo'o na', lo'o Silvano, lo'o Timoteo, nchcui' cua cha' ji' i Ni. Ná hcui' Ni cha' si' i jua'a laca sca cha' si cua nchcui' Ni tsaca quiya' cha' jua'a laca cha' bi'. Sca ti Cristo laca nu chañi cha' nchcui' Ni cha' liñi, 20 sca ti nu Cristo bi' nu ndu'ni cha' chañi cha' tyu'u tucua laca cha' nu nda ycuí' Ndyosi lo'o na; bi' cha' xqui'ya Jesucristo taca hcui' na: “Amén, jua'a caca cha' lacua”. Jua'a ñacuí na laja lo'o ndu'ni tlyu na ji' i ycuí' Ndyosi. 21 Ycuí' Ndyosi laca nu ngua'ni lo'o ya cha' ngusñi tso'o ya cha' ji' i Cristo, lo'o jua'a ngua'ni Ni lo'o cu'ma; na cua ngua'ni ycuí' Ndyosi cha' laca na ñati ji' i Ni. 22 Ndi'ya laca ñi'ya si ngusta ycuí' Ni sca cuayá' nu ji' i Ni hichu' na, nu lo'o nda Ni Xtyi' i ycuí' Ni nu ndyanu ne' cresiya ji' na. Xtyi' i ycuí' Ndyosi laca nu nda ycuí' Ndyosi ji' na yala la, cha' caca cuayá' ti' na cha' chañi cha' cua'ni Ni lo'o na laca ña'a cha' nu nacui Ni cha' cua'ni Ni.

23 Ná nguta'a na' quichi' tyi ma tu'ni, cha' ná nti' na' cha' caca ñasi' na' ji' i cu'ma. Chañi cha' xqui'ya cha' bi' ti, bi' cha' ná ndya'a na' ca slo ma li'. Cua jlo ti' ycuí' Ndyosi cha' bi'. Qui'ya ycuí' Ndyosi cresiya 'na si ná chañi cha' nu nchcui' na' re. 24 Pana tso'o la masi si' i xqui'ya cuare ti taquiya' ma cha' ji' i ycuí' Ndyosi, cha' ne' tyiquee ycuí' ca ma cua ngusñi tso'o ma cha' ji' i Jesús. Na cua nti' ya xtyucua ya ji' i ma cha' ca chaa la ti' ma laja lo'o ndyu'ni tlyu ycuí' ca ma ji' i Jesús.

2

¹ Bi' cha' ngulacua ti' na' cha' nga'aa su'ba na' cha' xñi'ḷi ti' tyiquee ma lo'o tsa'a slo ma chaca quiya'. ² Ndi'ya laca cha': tso'o tsa nti' na' lo'o ña'a na' ñi'ya nu ndyu'ni cu'ma; cua nda na' cha' xñi'ḷi ti' ji'ḷi ma tsaca quiya', bi' cha' ná tso'o si jua'a cua'ni na' chaca quiya', ³ cha' jua'a ngua cha' nu nguscua na' lo quityi bi' tya tsubi' la. Ná nti' na' tsa'a na' slo cu'ma nquicha'; ná tyiquee' cua'ni ma cha' ca xñi'ḷi ti' na', ngua ti' na'. Pana tso'o la si tso'o ti caca tyiquee na', cha' jua'a si tso'o ntsu'u tyiquee na', lo'o cu'ma tso'o ti caca tyiquee ma li', ngua ti' na'. ⁴ Nu lo'o nguscua na' quityi bi', quiña'a tsa ngulacua ti' na' li'; xñi'ḷi tsa ti' na' ngua li', hasta ndyunaa na' xqui'ya cu'ma. Pana si'i cha' ca xñi'ḷi ti' cu'ma nguscua na' quityi bi'; ngua ti' na' cha' ca cuayá' ti' cu'ma cha' ntsu'u tsa tyiquee na' ña'a na' ji'ḷi cu'ma, bi' cha' nguscua na' quityi bi'.

Tyu'u cha' clyu ti' ji'ḷi cu'ma lo'o ngu' cuxi bi'

⁵ Cua ngua xñi'ḷi ti' ma xqui'ya cha' cuxi nu ngua'ni nu ñati bi'. Lo'o ngua'ni yu jua'a ni, si'i sca ti na' ngua xñi'ḷi ti' na' li'; lo'o lcaa cu'ma ngua xñi'ḷi xi ti' tyiquee ma xqui'ya cha' cuxi bi'. Pana juani nga'aa ntsu'u cha' cuxi bi', bi' cha' nga'aa nti' na' cua'ni tyaala na' ji'ḷi cu'ma. ⁶ Cuayá' tsa cha' nu ngua'ni cu'ma lo'o yu bi', cha' cati xqui'ya yu bi', nu lo'o ndyu'u ti'ḷi ma tsa tlyu ti nu ngua li'. ⁷ Bi' cha' juani cui'ya cu'ma cha' clyu ti' ji'ḷi yu bi', xaala' ma cresiya ji'ḷi ma lo'o yu, cha' ná chcuna' chalyuu ji'ḷi yu bi' xqui'ya cha' xñi'ḷi tsa ti' yu. ⁸ Ndiña ya cha' clyu ti' ji'ḷi ma juani cha' xtyucua ma xi ji'ḷi yu bi', cha' ca cuayá' ti' yu cha'

ña'a ti tya ntsu'u tyiquee mā ña'a mā ji'i yu. ⁹ Cua laca nguscua na' quityi bi', cha' lijya slo cu'ma, cha' ngua ti' na' quijeloo cha' 'na si chañi cha' ji'i mā cha' cua'ni cu'ma ñi'ya nu ni na' ji'i mā li'; ná jlo ti' na' nquicha', si tyaja'a cu'ma cua'ni mā jua'a. ¹⁰ Lo'o na', cui'ya na' cha' clyu ti' ji'i yu bi', si cua ngua'ni clyu ti' cu'ma ji'i yu. Lo'o cu'ma cua ngua'ni yu cha' cuxi bi', pana na' ngüi'ya cha' clyu ti' ji'i yu bi' cuentya ji'i mā, masi tyijyu' ndi'i na', masi sca ti Cristo ndu lo'o na'. Bi' cha' jua'a culacua tso'o ti' mā lacua, ¹¹ cha' ná caca tyijiloo nu xña'a nu naa Satanás ji'na; cua jlo tsa ti' na cha' tajua' tsa nu xña'a bi'.

Ngulacua tsa ti' Pablo nga'a yu ca quichi Troas

¹² Ndyaa na' ca quichi Troas tya tsubi' la, ndyaa cacha' na' cha' ji'i Jesús ji'i ngu' quichi bi'. Lo'o jua'a ngua li', cha' tso'o tsa ndyuna ngu' quichi bi' cha' ji'i ycu'i Ndyosi, xqui'ya cha' cua nda ycu'i nu Xu'na na chacuayá' 'na cha' cua'ni na' cña ji'i Ni ca ndacua. ¹³ Pana ná ndalo na' ca bi', cha' ngulacua tsa ti' na' ni cha' laca bilya tyalaa Tito tya'a ndya'a ya cña slo na'; bi' cha' yala ti ngusalya' na' lo'o ngu' quichi bi'. Li' tya ndyaa la na' nde loyuu su cuentya Macedonia.

Ntijiloo na ji'i nu cuxi xqui'ya Cristo

¹⁴⁻¹⁵ Ndyaa tsa na' xlya'be ji'i ycu'i Ndyosi cha' stu'ba cha' ji'na lo'o Cristo. Laca cha' ñi'ya si ndya'a lo'o ycu'i Ndyosi ji'na ndya'a qui'i ti na calle, cha' ndyu'ni chi Ni loo Jesucristo cha' cua ntijiloo yu ji'i nu cuxi. Jua'a ji'na ta Ni su tya'a na laja ñati bi', cha' lo'o na nsañi na cha' ji'i ycu'i Cristo ca slo lcaa ñati; ndacha' na cha' ji'i ycu'i

Ndyosi ca slo ñati, masi nchcui' na lo'o ñati nu nti' clyaá ji'i nu cuxi, masi nchcui' na lo'o xa' ñati nu ná nti' cuna cha' tso'o bi'. Pana ñi'ya laca sca na tyixi xtyi'i nu nda xtyi'i ntyucua lcaa se'i, jua'a laca cña nu ndu'ni na cuentya ji'i ycui' Ndyosi. Ndiya tsa ti' ycui' Ndyosi ji'i, la cui' jua'a ndiya ti' Ni cña nu ndyu'ni Cristo nde chalyuu xqui'ya na. ¹⁶ Ñati nu chiya'a tsa ndu'ni ni, ná ndiya' ti' ngu' cha' nu nchcui' na tsiya' ti; na ndacane la cha' bi' ji'i ngu' cha' cua chcuna' ti chalyuu ji'i ngu' xqui'ya cha' cuxi nu ndyu'ni ngu'. Pana ñati nu nti' clyaá ji'i nu cuxi ni, xa' ña'a ndu'ni ngu' bi'; cua jlo ti' ngu' cha' ntsu'u chaca chalyuu tso'o la nu caja ji'i ngu'. Ntsu'u tsa ñati nu ná caca cua'ni cña bi'; pana cuare ni, taca cua'ni ya ji'i chacuayá' ji'i ycui' Ndyosi. ¹⁷ Si'i ngana ndyu'ni ya lo'o cha' ji'i ycui' Ndyosi bi', si'i na nchcutsa'a ya ji'i lo'o xa' la cha'; tyucui' ti' tyiquee ya nchcui' ya lo'o ñati ñi'ya laca si na ndi'i ycui' Ndyosi slo ya, xqui'ya cha' ycui' Ndyosi laca nu ngua'a loo ji'i ya cha' cua'ni ya cña bi' cuentya ji'i Cristo.

3

Nde laca sca cha' nu cua nguxana ca ti

¹ Ná nchcui' tyucuaa ti' ya lo'o cu'ma. Ná nti' ya cha' chcui' ma cha' tlyu tsa ñati laca ya. Lo'o ndya'a ya slo ma, ná ntsu'u cha' qui'ya ya sca quityi nu ñacui' cha' tso'o ti ndyu'ni ya cña; jua'a lo'o ndyaa ya chaca se'i, ná ntsu'u cha' jña ya sca quityi jua'a ji'i ma. ² Ná ntsu'u cha' tyu'ú quityi ji'i ya jua'a, cha' taca ña'a ngu' ji'i cu'ma. Cua jlo ti' ngu' cha' xqui'ya cuare tso'o tsa ndyuna ma cha'

ji'í Jesús, jlo ti' ngu' cha' ntsu'u tsa tyiquee ya ña'a ya ji'í cu'ma. ³ Cristo ngua'ni cña bi' ne' cresiya ji'í cu'ma, nu lo'o nda Ni ji'í cua cha' ndyaa ya ca su ndi'í ma; bi' laca sca cña ji'í Xtyi'í ycuí' Ndyosi nu lu'ú ca, nu ngua'ni Ni ne' cresiya ji'í cu'ma ñati chalyuu, ni si'í cha' nscua sca cha' chu' quee cuaja' ti.

⁴ Taca chcuí' na jua'a, cha' tlyu tsa ndyaca tyiquee na xqui'ya cha' jlya ti' na ji'í ycuí' Ndyosi, cha' cua ngusñi na cha' ji'í Jesús. ⁵ Cuentya ji'na, ná nchca ji'na cua'ni na cña ji'í ycuí' Ndyosi tsiya' ti; pana ycuí' Ni ndu'ni Ni lo'o na cha' taca ji'na cua'ni na lcaa lo cña ji'í Ni nu ndyu'ni na. ⁶ Laca bi' sca cha' nu cua nguxana ca ti, sca cña nu ndyu'ni Xtyi'í ycuí' Ndyosi laca. Ná laca bi' ñi'ya laca sca cña nu ndacane ti quityi cusu' ji'na cha' cua'ni na. Ndyijii na xqui'ya yabe' nu ntsu'u ji'na xqui'ya cña nu nclyo quityi cusu' bi' ji'na, pana juani ndyiji chalyuu cucuí' ji'na xqui'ya Xtyi'í ycuí' Ndyosi.

⁷ Cña nu ngulo Moisés ji'í ngu' bi' cuentya ji'í ycuí' Ndyosi ni, chu' quee cuaja' nscua cha' bi'; nguscua Ni letra hichu' quee cuaja' bi', cha' chcuí' ngu' lo. Ndubi tsa ña'a xee ji'í ycuí' Ndyosi ngua, nu lo'o nda ca ti Ni cha' cusu' bi'; hasta tyucuí' ña'a loo nu cusu' Moisés ndubi tsa ña'a ngua, ni nga'aa ngua ña'a tya'a ngu' Israel ji'í loo nu cusu' bi'. Pana yala ti nteje tacuí' cha' bi', xtyi'í ti nguliji xee bi' loo yu li'. Lo'o xee ndubi ndyalaa cha' cusu' bi' lacua, masi xcuí' jua'a ndyijii ñati lo'o yabe' nu ntsu'u ji'í ngu' xqui'ya cña nu nclyo cha' cusu' bi'; ⁸ pana juani tlyu la cha' ndyaca nu lo'o nda na cha' ji'í Jesús lo'o ñati, lo'o li' ndu'ni Xtyi'í ycuí' Ni cña ne' cresiya ji'í ngu' bi'. ⁹ Cña nu nclyo cha' cusu' ni,

bi' ndu'ni cha' quijeloo qui'ya nu ntsu'u ji'i ñati; ntsu'u cha' chcube' ngu' li', masi ndubi tsa ña'a xee nu ngua ca su ntucua quiya' cha' cusu' bi'. Bi' cha' juani tlyu la cha' laca cha' ji'i ycu' Jesús bi', cha' jua'a ndyaca lubii cresiya ji'na cuentya ji'i ycu' Ndyosi xqui'ya Jesús bi'. ¹⁰ Juani tlyu la cha' tso'o ndyaca ca su ndi'i na, bi' cha' nga'aa ña'a na ji'i cha' tso'o nu ngua ji'i cha' cusu' bi', masi tso'o tsa ña'a ngua cha' bi' tya clyo la. ¹¹ Xti ti tyempo ndalo nu cha' cusu' bi', masi tlyu xi xee ngua lo'o tya lyiji calo cha' bi'. Pana tyucui tyempo nu lijya nde loo la, ná nga'a cha' tye cha' nu nguxana ca ti bi' juani; tlyu la cha' laca bi' tsiya' ti.

¹² Lo'o juani nga'aa ntsii na chcu' na lo'o ñati, cha' jlo ti' na cha' tso'o tsa laca cha' ji'i Jesús nu nchcu' na re. ¹³ Nga'aa nti' cha' tyacu' sca late' loo na ñi'ya nu ngua'ni jyo'o Moisés nu ngua sa'ni bi', cha' ná ña'a ngu' Israel loo yu lo'o nguliji xee bi' jua'a ti. ¹⁴⁻¹⁵ Ndyacu' tsa cha' hique ngu' Israel nu ngua li', cha' ná ngua cuayá' ti' ngu' cha' ji'i ycu' Ndyosi tsiya' ti. Masi chalyuu juani, jua'a laca lo'o quityi cha' jo'ó nu nguscua jyo'o Moisés, la cui' cña nu ngulo ycu' Ndyosi ji'i ñati nu ngua sa'ni bi'; nu lo'o chcu' ti ngu' judío lo quityi cha' jo'ó bi', ña'a ti ná nchca ca'ya cha' bi' hique ngu' bi'. Tsiya' ti taca ca'ya cha' bi' hique ngu' lo'o xñi ngu' bi' cha' ji'i Jesús; li' saala Ni hique ngu' cha' cuna tso'o ngu' cha' ji'i Ni. ¹⁶ Pana lo'o xñi na cha' ji'i ycu' nu Xu'na na, li' tye cha' nu ndyacu' hique na. ¹⁷ Lo'o nchcu' ca ti quityi re cha' ji'i nu “Xu'na na”, bi' nti' ñacu' cha' Xty'i ycu' Ndyosi laca nu bi'. Lo'o jua'a nu lo'o laca Xty'i ycu' Ndyosi nu Xu'na

na loo ji'na, nga'aa tucui caca ji'ḷ tatsaa ji'na cha' cua'ni na cua ña'a ca cña cuxi li'. ¹⁸ Jua'a laca cha' ji'na, lcaa na lo'o tya'a na nu ntsu'u cha' ji'na lo'o Jesús, tyacā' tyijyu' cha' cua nda nu Xu'na na xee nu tyu'u loo na. Pana ná nga'a cha' tyacu' sca late' loo na, cha' la cui' cha' tlyu bi' laca nu ña'a ti tya lye la ndyu'ni cña lo'o na cha' cha'a tyucui ña'a na, cha' caca na ñi'ya laca ycu' Ndyosi nu Xu'na na tsiya' ti. Ca slo ycu' nu Xu'na na nu laca Xtyi'i bi', ca bi' ndyu'u nu cha' tlyu bi'.

4

¹ Bi' cha' ná nchca taja ti' ya ji'i cña nu ndyu'ni ya. La cui' ycu' Ndyosi laca nu cua nda cña bi' ji'i ya, xqui'ya cha' tya'na ti' Ni ña'a Ni ji'i ya. ² Cua nguxtyanu ya ji'i lcaa cha' cuxi nu ndyu'ni ngu' cuaana ti, lcaa cha' nu ntyuju'u tsa ti' ngu' cua'ni ngu' ji'i. Si'i na ññilo'o ya ji'i ngu', la cui' jua'a ná nchcutsa'a ya cha' ji'i ycu' Ndyosi lo'o xi xa' la cha', nu lo'o nhcui' ya cha' bi' lo'o ngu'; tso'o ti nclyu'u ya tyucui cha' ji'i Jesús ji'i ngu'. Lo'o jua'a chañi tsa laca cha' bi', cha' jua'a caca cuayá' ti' lcaa ñati cha' tyucui tyiquee ya ndu'ni ya cña ji'i ycu' Ndyosi; jua'a nti' ycu' Ni ña'a Ni ji'i ya. ³ Lo'o li' si ntsu'u ñati nu ñacu' cha' tucui tsa ndyu'u cha' tso'o ji'i Jesús nu nhcui' ya lo'o ngu', liñi la ñacu' na li' cha' ñati bi' laca nu nguna' ndu'ni, bi' cha' ná nchca cua'a jyaca ñati bi' ji'i cha' bi'. ⁴ Ná ntaja'a ngu' bi' xñi ngu' cha' bi' xqui'ya nu xña'a nu ñilo'o ji'i ñati chalyuu. Ndacu' nu cuxi bi' cha' ji'i ngu' cha' ná cuna ngu' cha' tso'o nu cuentya ji'i Cristo, bi' cha' ná nchca tyanu xee lubii ji'i Cristo ne' cresiya ji'i ngu' bi'. Tlyu tsa cha' laca ji'i Cristo;

lcaa cha' nu ntsu'u ji'i Ni, stu'ba ntsu'u cha' ji'i Ni lo'o ycui' Ndyosi Sti Ni ca su ntucua Ni juani. ⁵ Nu cha' nu nda ya lo'o ngu' ni, si'i cha' ji'i ycui' ca ya nchcui' ya. Ndi'ya laca cha' nu nchcui' ya lo'o ngu': Jesucristo laca Xu'na tyucui ña'a nde cua, lo'o la cui' Ni laca Ni loo ji'i tyucui ña'a nde chalyuu. Bi' cha' ñacui ya cha' xqui'ya Jesús nu Xu'na na ndyu'ni ya cña cuentya ji'i ma. ⁶ La cui' ycui' Ndyosi laca nu nda xee lubii ji'i Ni cha' tyanu ne' cresiya ji'na; bi' cha' caca cuayá' ti' na lcaa cha' tlyu nu tso'o tsa nu ntsu'u ji'i ycui' Ndyosi, la cui' ti cha' nu nchca tii na cha' ndyu'ni Ni cña ne' cresiya ji'na nu lo'o xñi na cha' ji'i Cristo. Ycui' Ni ngulo Ni cña cha' tyucua xee ca su ngua chalyuu talya nu ngua tya sa'ni la.

Ndi'ya tyi'i na nde chalyuu lo'o ngusñi na cha' ji'i ycui' Ndyosi

⁷ Masi tlyu tsa cha' tso'o nu ntsu'u ne' cresiya ji'na xqui'ya Cristo, pana ñati chalyuu ti laca na, si'i na nguula tsa ti' na ycui' ca na. Ñi'ya laca sca quityu' nu ndya' lo'o yuu ti nu xtyi'i ti ncla'a, jua'a ti laca na. Tso'o la jua'a, cha' li' taca ca cuayá' ti' na cha' sca ti ycui' Ndyosi laca nu lcaa cña nchca ji'i Ni; nga'aa si'i ycui' ca na nu nchca ji'na. ⁸ Lcua ti se'i su ndya'a ya, tlyu tsa cña ndyacua ji'i ya, pana ná nchca tyijiloo nu cuxi ji'i ya. Lu'ba ti nclyacua tsa ti' ya, pana ná nchca taja ti' ya lo'o xñi'i ti' ya. ⁹ Ntsu'u tsa tya'a cusuu ya, pana la cui' ti cha' ná lyiji tya'a tso'o ya. Masi ntsu'u ngu' nu ndyu'ni cha' quicha ya, pana ná nchca cua'ni tye ngu' ji'i ya. ¹⁰ Macala su ndya'a ya nde chalyuu, lu'ba ti nchca quicha ya, ntsu'u tsa cha' ti' nu ndyu'ni

ngu' lo'o ya, tsa ña'a nu ngua ji'i Cristo lo'o yaa yu nde chalyuu, nu lo'o ndyujui ngu' ji'i yu. Pana li' ca jlo ti' xa' ñati cha' ña'a ti tya lu'ú ycu' Cristo, nu lo'o ña'a ngu' bi' cha' ña'a ti tya lu'ú ya. ¹¹ Cua ña'a ca hora lo'o ndi'i ya chalyuu ntsu'u tsa cha' cuxi nu taca kujui ji'i ya, cha' quiña'a tsa cha' cuxi ndyagua ji'i ya lcaa se'i su ndya'a ya xqui'ya Jesús. Pana jua'a taca ña'a ngu' cha' tya ndi'i Jesús lo'o ya; bi' cha' laca tya ntsu'u chalyuu ji'i ya, masi quicha ti ti' ya ndya'a ya. ¹² Jua'a laca cha' ji'i cuare, na ncliji tyucui ña'a ya xqui'ya cha' ti' nu ndyagua ji'i ya nde chalyuu; pana cu'ma ni, cua ngujui chalyuu nu ná nga'a cha' tye ji'i ma xqui'ya cña nu ngua'ni ya.

¹³ Ntsu'u sca cha' nu nscua lo quityi cusu' su nchcui' ngu' ndi'ya: “Jlya ti' na' cha' chañi laca cha' bi', bi' cha' nchcui' na' cha' liñi bi' lo'o xa' ñati”, nacui jyo'o cusu' bi'. Lo'o jua'a cuare, nchcui' ya cha' ji'i Jesús cha' cua ndyatí tyiquee ya ji'i yu, xqui'ya cha' ngusñi ya cha' ji'i yu. ¹⁴ Chañi jlya ti' ya cha' ngulo ycu' Ndyosi ji'i Jesús nu Xu'na na ca su ntsiya yu nguatsi' yu, lo'o la cui' jua'a caqui'ya Ni ji'na, cha' stu'ba ti tyalaa na ca su ntucua ycu' Ni. ¹⁵ Ndalo ya ji'i lcaa cha' ti' nu ndyagua ji'i ya xqui'ya cu'ma; tiya' la li' tyatu quiña'a la tya'a ñati ma nu taca tya xlya'be ji'i ycu' Ndyosi cuentya ji'i ya, cha' jua'a quiña'a tsa tya'a ñati ma ntsu'u nu cua ngujui xlya'be nu ta ycu' Ndyosi ji'i ma. Lo'o li' stu'ba ti taca cua'ni ch'i na loo ycu' Ndyosi.

¹⁶ Bi' cha' ná nchca taja ti' na ji'i cña nu ndyu'ni na cuentya ji'i ycu' Ndyosi, masi ncliji tyucui ña'a cuaña' na jua'a ti; pana ña'a ti lu'ba ti ndu'ni ycu' Ndyosi cha' ca tso'o la cresiya ji'na. ¹⁷ Si'i na tlyu

tsa cha' ti'í nu ndyacua ji'na chalyuu re juani, xti ti tyempo talo cha' ti'í bi'; pana tiya' la ni, tlyu tsa cha' tso'o nga'a cha' tyacua ji'na ca slo ycuí' Ndyosi, lo'o ná nga'a cha' tye bi' tsiya' ti. Ná stu'ba cha' ti'í re lo'o cha' tso'o nu nga'a cha' tyacua ji'na nde loo la. ¹⁸ Ná ntsu'u tyiquee na ji'í sca na nu tso'o ña'a ti, cha' ná talo lcaa na nu tso'o ña'a bi' tsiya' ti; na nclyana na ji'í sca cha' nu ná nchca ña'a na ji'í juani ti, pana nde loo la tyu'u tucua cha' bi', ña'a na ji'í li'. Bi' laca nu ná nga'a cha' tye cha' ji'í.

5

¹ Jlo ti' na cha' ñi'ya nti' sca ni'í canta' ti, jua'a nti' cuaña' na, cha' si cua ngujui na ni, cua ndye cuaña' na nguti. Pana cua ngua'ni cho'o ycuí' Ndyosi chaca ni'í nu tyacua ji'na, chaca cha' laca bi'; ycuí' Ndyosi xcutsa'a tyucui ña'a na, lo'o ná nga'a cha' tye cha' ji'na tsiya' ti li'. Ca su ntucua ycuí' Ndyosi laca cha' bi', si'í ñatí nu cuiñá ni'í bi'. ² Ná tso'o nti' na ndi'í na nde chalyuu, cha' xcui quicha tsa ti' na. Chañi cha' cua nti' na tyu'utsu' na nde chalyuu, tyaa clya na ca slo ycuí' Ndyosi, cha' yala la caja ni'í cucui bi' ji'na li'. ³ Ni'í bi' laca nu tacu' lo tyucui ña'a na, cha' caja su tyi'í cresiya ji'na, cha' ná tyi'í na jua'a ti. ⁴ Nchca taja ti' na su ndi'í na nde chalyuu, cha' ndyacua tsa cha' ti'í ji'na. Si'í na nti' na cha' cajaa na yala ti, pana nti' tsa na cha' caca cucui tyucui ña'a na; bi' laca nu cua'ni ycuí' Ndyosi lo'o tyalaa na ca su ntucua Ni. Lo'o li' tye cha' cuxi ji'na, tye tyucui ña'a cuaña' na nu nscua cha' cajaa, cha' li' taca quije chaca chalyuu nu tso'o la ji'na, nu ná nga'a cha' tye tsiya' ti. ⁵ Na cua ngua'ni cho'o ycuí' Ndyosi cha' jua'a

caca ji'na ca li'; cua nda Ni Xtyi'i ycuí' Ni cha' tyanu ne' cresiya ji'na juani. Laca bi' sca cha' nu nda Ni ji'na yala ti, cha' tyi'u ti' na lcaa cha' nu cua'ni Ni cuentya ji'na ca nde loo la.

⁶ Bi' cha' nchca tlyu tyiquee na, cha' ndu ti' na cha' jua'a cua'ni ycuí' Ndyosi. Nu lo'o tya lu'ú na chalyuu, jlo ti' na cha' tyijyu' tsa to' tyi na ca slo ycuí' Ndyosi, cha' tya lyiji tyalaa na ca su ntucua ycuí' nu Xu'na na. ⁷ Ndalo na ndi'i na chalyuu xqui'ya cha' jlya ti' na cha' nu nda Ni lo'o na, si'i na cua na'a na ñi'ya caca cha' nde loo la. ⁸ Cha' nu tlyu nchca tyiquee na, bi' cha' cua nti' tsa na cha' xtyanu na ji'i chalyuu re su quicha ti ti' na ndi'i na, cha' tsa na tyi'i na ca slo ycuí' nu Xu'na na; ⁹ ndyu'ni cña ti' na cha' cua'ni na lcaa ña'a cña nu ndiya' la ti' nu Xu'na na, masi tya lu'ú na, masi cua ngujuii na. ¹⁰ Lcaa na lo'o tya'a na nga'a cha' tyalaa na ca su ntucua ycuí' Cristo cha' cua'ni cuayá' Ni ji'na. Lo'o li' tyacua cha' ji'i scaa na, ña'a cha' nu nga'a cha' tyacua ji'na xqui'ya cña nu cua ngua'ni scaa na nde chalyuu, si cha' tso'o ngua'ni na, si cha' cuxi ngua'ni na.

Chcui' na sca cha', ñi'ya nu caca cati qui'ya ji'na lo'o ycuí' Ndyosi

¹¹ Xqui'ya cha' ndube tsa ti' ya cha' ña'a ycuí' Ndyosi ji'i ya, bi' cha' nchcui' tsa ya cha' ji'i Jesús lo'o xa' ñati. Tso'o tsa nslo ycuí' Ndyosi ji'i ya, ñi'ya ndu'ni sa scaa ya. Lo'o jua'a cu'ma, nti' ya cha' liñi tsa ndyuloo ma ji'i ya, ¹² si'i cha' tyixi ti ya nchcui' tso'o ti ya cha' ji'i ycuí' ca ti ya. Ndi'ya nti' ya: caja ñi'ya xtyacui ma cha' lo'o ngu' cuentya ji'i ya, si tso'o ti nti' ma ña'a ma ji'i ya. Ntsu'u ñati ca bi'

nu ná ndube ti' ñi'ya ndu'ni ngu' lo'o tya'a ngu', pana ndube la ti' ngu' bi' ñi'ya ndu'ni chi' ngu' loo ycuí' ca ngu'. ¹³ Ná ndu'ni cha' masi ñacuí' ngu' bi' cha' tonto tsa ya; jua'a laca ya tu'ni, xqui'ya cha' ndyu'ni ya cña ji'í ycuí' Ndyosi. Masi jua'a laca ya nti' ngu' bi', pana tyucuí' tyiquee ya taca xtyucua ya ji'í cu'ma li'. ¹⁴ Cua jlo ti' na cha' sca ti ycuí' Cristo ngujuii lo crusi cuentya ji'í lcaa ñati chalyuu; ñi'ya nti' si cua ngujuii lcaa ñati chalyuu xqui'ya qui'ya nu ntsu'u ji'í ngu', jua'a laca cha', xqui'ya cha' ngujuii yu lo crusi bi'. Lo'o juani jlo ti' na cha' ntsu'u tsa tyiquee Cristo ña'a Ni ji'í lcaa ñati chalyuu, bi' cha' nga'a cha' chcuí' na cha' ji'í Jesús lo'o xa' ñati. ¹⁵ Xqui'ya lcaa ñati, bi' cha' ntaja'a Cristo ngujuii yu lo crusi. Cua nti' yu cha' nga'aa tyi'í ñati chalyuu cha' ji'í ycuí' ti ngu'; tyi'í ngu' ni, pana xcui' cuentya ji'í Cristo, cha' bi' laca nu cua ngujuii cuentya ji'í ngu', bi' laca nu cua ndyu'ú chaca quiya' cuentya ji'í ngu'. ¹⁶ Bi' cha' juani nga'aa chcuí' tyucuaa ti' na lo'o xa' ñati si ná ndiya ti' na ñi'ya ndu'ni ngu' bi' nde chalyuu. Nu ngua tya sa'ni la, la cui' ti cha' ná ndiya ti' ya cña nu ngua'ni ycuí' Cristo; si'í ñati nguula, si'í ñati tlyu laca yu ngua ti' ya tya li'. Pana juani nga'aa si'í jua'a nclyacua ti' ya ña'a ya ji'í Cristo. ¹⁷ Lo'o juani nu lo'o cua ngusñi sca ñati cha' ji'í Cristo, li' cua nguxcutsa'a Ni cha' ji'í ñati bi'; cua ndye cha' ji'í yu lo'o cha' cuxi nu ngua'ni yu nu ngua tya tsubi' la. Chaca chalyuu cucuí, bi' laca nu cua ngujui ji'í yu juani.

¹⁸ Ycuí' Ndyosi laca nu ndu'ni lcaa cha' bi', cha' cua ndyaca stu'ba cha' ji'na lo'o Ni xqui'ya Cristo. Lo'o juani cua nda Ni cña ji'na cha' chcuí' na

lo'o ngu' ñi'ya caca stu'ba cha' ji'i ngu' lo'o ycui' Ni. ¹⁹ Xqui'ya Cristo ndu'ni Ni cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'i ñati chalyuu lo'o Ni, nga'aa culotu Ni ji'i cha' cuxi nu cua ngua'ni ñati. Lo'o li' cua ngua'a lo Ni ji'na, cha' cua'ni na cña cuentya ji'i Ni, cha' chcui' na lo'o ñati ñi'ya taca ca stu'ba cha' ji'i ngu' lo'o ycui' Ndyosi; ²⁰ bi' cha' laca ndya'a ya ca slo ma chacuayá' ji'i ycui' Cristo. Ndi'ya laca lo'o nchcui' ya lo'o ma, ñi'ya laca si ycui' Ndyosi nchcuane Ni ji'i ma cha' cua'a jyaca ma ji'i cha' nu nchcui' Cristo. Nchcui' ya lo'o cu'ma chacuayá' ji'i Cristo lacua, cha' cua'ni ma cha' caca stu'ba cha' ji'i ma lo'o ycui' Ndyosi. ²¹ Masi ná ntsu'u qui'ya ji'i Cristo tsiya' ti, pana ycui' Ndyosi ngua'ni cha' ndyanu qui'ya nu ntsu'u ji'na hichu' Cristo. Si cua ngua stu'ba cha' ji'na lo'o Cristo, li' caca lubii cresiya ji'na ñi'ya nu nti' ycui' Ndyosi cha' caca na.

6

¹ Ngu' tya'a ndyu'ni na cña ji'i ycui' Ndyosi laca ma; bi' cha' nchcui' tsa ya lo'o cu'ma, cha' ná culiji ma cha' tso'o jua'a ti, cha' tso'o nu cua nda Ni cha' tyanu ne' cresiya ji'i ma. Na cua ngusñi ma cha' bi' tsaca quiya', bi' cha' ña'a ti taquiya' ma ji'i cha' bi' juani. ² Ndi'ya nchcui' sca cha' nu nscua lo quityi ji'i ycui' Ndyosi sa'ni la:

Cua nti' tsa na' cha' cua'ni cho'o na' cresiya ji'i ma,
nacu' ycui' Ndyosi, bi' cha' ntucúa na' cha'
ji'i ma lo'o nchcui' ma lo'u.

Cua nti' na' cha' cua'ni lyaá na' ji'i ma, bi' cha'
nguxtyucua tsa na' ji'i ma.

Jua'a nacui' ycui' Ndyosi. Lo'o nu juani cua laca
tyempo cha' cua'ni cho'o Ni cresiya ji'i ma, juani

cua laca la cui' tyempo cha' cua'ni lyaá ycui' Ndyosi ji'í ma ji'í nu cuxi.

³ Ná nti' ya cha' xtyí lo'o ngu' ji'í ya xqui'ya cña nu ndyu'ni ya, cha' lo'o ji'í ycui' Ndyosi xtyí lo'o ngu' bi' li'; bi' cha' ná ta ya chacuayá' cha' tyu'u tucua sca cha' cuxi, nu xqui'ya bi' taca chcuí' ngu' ji'í ya. ⁴ Tso'o la nti' ya si caca cuayá' ti' ngu' cha' ndya'a ya lo cña ji'í ycui' Ndyosi, nu lo'o ña'a ngu' cña nu ndyu'ni ya cuentya ji'í Ni. Ndalo tsa ya ji'í cha' ti'í nu ndu'ni ngu' lo'o ya, masi ntsu'u tsa na nu lyiji ji'í ya, masi ntsu'u tsa cha' tucui nu ndyaca ji'í ya. ⁵ Cua ngujui'í juata ngu' ji'í ya, jua'a cua ngusu'ba ngu' ji'í ya ne' chcuá; cua ndyu'u ti'í tsa tlyu ti' ñati ca slo ya cha' cua'ni lya' ti' ngu' ji'í ya; lo'o jua'a ntsu'u quiya' nteje tacui ya cuayá' cña nu ndyu'ni ya, ntsu'u quiya' ná nchca caja' ya, ntsu'u quiya' nu lye tsa ntyute' ya. ⁶ Pana ndi'ya ca cuayá' ti' ngu' cha' cña ji'í ycui' Ndyosi laca nu ndya'a ya lo'o: na cua ngua lubii cresiya ji'í ya cuentya ji'í ycui' Ni; liñi tsa nchca cuayá' ti' ya cha' ji'í Ni; ndalo tsa tyiquee ya ña'a ya ji'í ngu', cha' ndyanu Xtyi'í ycui' Ndyosi ne' cresiya ji'í ya, lo'o jua'a chañi cha' ntsu'u tsa tyiquee ya ña'a ya ji'í tya'a ñati ya; ⁷ liñi tsa cha' ji'í ycui' Ndyosi nu nchcuí' ya lo'o ñati, lo'o jua'a tyucui chacuayá' ji'í ycui' Ndyosi nda Ni nu ndya'a lo'o ya. Bi' cha' nu lo'o ña'a ngu' lcaa cha' nu ndyaca ji'í ya, li' taca ca cuayá' ti' ngu' cha' cña ji'í ycui' Ndyosi laca nu ndya'a ya lo'o. Na cua ngua tso'o cresiya ji'í ya juani cuentya ji'í ycui' Ni, bi' cha' cua ngujui juersa ji'í ya cha' taca xuu tya'a ya lo'o nu xña'a; jua'a taca cua'a ya ji'í nu bi', cha' ná cua'ni ñu'u nu bi' ji'í ya. ⁸ Ntsu'u quiya' nu ndu'ni chi' ngu' loo ya; xa'

la tyempo, li' nchcui' ngu' cha' ti'í ji'í ya. Nchcui' ngu' cha' tso'o ji'í ya, lo'o jua'a nchcui' ngu' cha' cuxi ji'í ya. Nchcui' ngu' cha' nu cuiñi tsa ya; xa' la tyempo, li' nchcui' ngu' cha' liñi tsa cha' nu nchcui' ya. ⁹ Ntsu'u quiya' ndu'ni ngu' cha' ndyuloo ngu' ji'í ya; xa' la quiya', li' ndu'ni ngu' cha' ná nslo ngu' ji'í ya tsiya' ti. Ntsu'u quiya' ndya'a ya su cua cajaa ti ya nchca, pana ña'a ti tya lu'ú ya; nchcube' tsa ngu' ji'í ya, pana ná nchca cujui ngu' ji'í ya. ¹⁰ Masi xñi'í tsa ti' ya xqui'ya cha' ti'í nu ndyacia ji'í ya tu'ni, pana ña'a ti chaa ti' ya; ti'í tsa ya tu'ni, pana ndyiji juersa ji'í ya cha' xtyucua ya ji'í tyuu tya'a ñati. Masi ná sca na ntsu'u ji'í ya tsiya' ti lo'o ndi'í ya nde chalyuu; pana ycui' Ndyosi nxyucua ji'í ya, lcaa na ntsu'u ji'í ya li'.

¹¹ Cu'ma ngu' tya'a na, ngu' Corinto, ntsu'u tsa tyiquee ya ña'a ya ji'í ma, bi' cha' cua liñi tsa nchcui' ya lo'o cu'ma lcaa cha' nu ntsu'u tyiquee ya. ¹² Si'í na nga'aa nti' ya xtyucua ya ji'í ma, la cui' cu'ma laca nu lqui'ya tsa ntaja'a ma xtyucua ma ji'í ya; ¹³ bi' cha' juani tya'na tsa nchcui' na' lo'o cu'ma. Ndi'ya nti' na' chcui' na' lo'o cu'ma, ñi'ya nchcui' ngu' lo'o sñi' ngu': Cui'ya ma cha' clyu ti' ji'í ya, tyucui tyiquee ma cua'ni cho'o ma tyiquee ma ña'a ma ji'í ya.

Tyaca'a tsa na ji'í ycui' Ndyosi nu lu'ú ca

¹⁴ Ná clyana ma ñi'ya caca quiñi cha' ji'í ma lo'o ñati nu ná ntsu'u cha' ji'í lo'o ycui' Ndyosi, ná cua'ni tya'a ma lo'o ñati bi' tsiya' ti. Ná taca ca stu'ba cha' ji'í ma lo'o ngu' bi', cha' nu ñati nu cua ngua lubii cresiya ji'í cuentya ji'í ycui' Ndyosi ni, ná taca cua'ni tya'a ngu' lo'o ñati nu ná ndaquiya'

ji'í Ni tsiya' ti; lo'o jua'a ñati nu ntsu'u xee ji'í ycuí' Ndyosi ne' cresiya ji'í, ná taca ca stu'ba cha' ji'í ngu' bi' lo'o ñati nu ndiya la ti' chalyuu talya. ¹⁵ Ná taca tsiya' ti ca stu'ba cha' ji'í Cristo lo'o Satanás; lo'o jua'a ñati nu cua ngusñi cha' ji'í Cristo ni, ná taca cua'ni tya'a ngu' lo'o ñati nu ná ntaja'a xñi cha' bi' tsiya' ti. ¹⁶ Ñi'ya nti' cu'ma nu tyaca'a tsa ma ji'í ycuí' Ndyosi ni, ná taca cua'ni tya'a ma lo'o xa' ñati nu ngusñi cha' ji'í cua ña'a ca jo'ó; tyaca'a tsa na ji'í ycuí' Ndyosi nu lu'ú ca xqui'ya cha' ndyanu Xtyi'i ycuí' Ndyosi ne' cresiya ji'na. Ndi'ya nacui' ycuí' Ndyosi:

Tyi'í na' ca slo ñati bi', lo'o jua'a tya'a na' lo'o ñati bi';

caca na' ycuí' Ndyosi cuentya ji'í ngu' bi',
bi' cha' taca caca ngu' bi' ñati 'na.

Jua'a nacui' Ni. ¹⁷ Lo'o jua'a nchcui' ycuí' nu Xu'na na chaca quiya' lo'o na, nu ngusñi na cha' ji'í Ni. Ndi'ya nacui' Ni:

Tyu'utsu' ma nde su ndi'í ngu' cuxi; ná cua'ni tya'a ma lo'o nu ngu' cuxi bi',
cha' ná tyatí cha' ji'í ma lo'o cha' cuxi nu ndyu'ni ngu' bi'.

Li' quiñi cha' 'na lo'o ma,

¹⁸ caca na' Sti ma;

jua'a cu'ma caca ma sñi' na', masi nu cuna'a, masi nu qui'yu.

Jua'a nacui' ycuí' Ndyosi nu Xu'na ma, nu lcaa tsiya' ti cña nchca ji'í Ni.

7

¹ Cu'ma ngu' tya'a na, nu ntsu'u tsa tyiquee na' ña'a na' ji'í ma, jua'a laca cha' nu cua nda ycuí'

Ndyosi lo'o na, cha' nu caca ji'na nde loo la. Bi' cha' lacua, ntsu'u cha' cua'ni tye na ji'i lcaa cha' cuxi nu nti' cua'ni ñu'u ji'i cresiya ji'na, ji'i tyucui ña'a na. Lo'o jua'a lye tsa cua'ni na cña cha' caca na ñati ji'i ycui' Ni; na laca nu cua'ni na nde chalyuu, cua'ni na ji'i ñi'ya nti' si cua ndu ycui' Ndyosi ña'a Ni ji'na.

Nguxtyanu ngu' cha' cuxi nu cua ngua'ni ngu'

² Cua'ni cho'o tyiquee ma ña'a ma ji'i ya lacua. Ni sca quiya' ná ngua'ni ya cha' cuxi lo'o cu'ma, ni sca cu'ma ná ngua'ni ñu'u ya chalyuu ji'i ma; ná ntsu'u mala su ñilo'o ya ji'i ma, ni sca tya'a ma. ³ Ná nti' na' sta na' qui'ya hichu' ma. Ndi'ya nti' na' hcui' na' lo'o ma, ñi'ya nu nacui' na' ji'i ma tsubi': lcaa tyempo ntsu'u tsa tyiquee na' ña'a na' ji'i cu'ma; masi cua ngujui na, masi ña'a ti tya tyiquee' tyi'i na chalyuu, pana ña'a ti stu'ba ntsu'u tyiquee na' lo'o cu'ma. ⁴ Tso'o tsa nti' na' lo'o ndyi'u ti' na' ji'i cu'ma, la cui' jua'a nti' na' lo'o nhcui' na' cha' ji'i ma lo'o xa' ñati. Ña'a ti ndyaca tlyu tyiquee na', ña'a ti chaa ti ti' na' ndi'ji, masi cua ngua lcaa cha' ti' bi' ji'i ya.

⁵ Tya lo'o ndyalaa ya ca loyuu su cuentya Macedonia re, nga'aa ngujui tyempo cha' chca'a cña' ya tsiya' ti, cha' lcaua ti se'i tucui tsa cña ndyaca ji'i ya. Lcaa se'i su ndya'a ya nda tsa ngu' cha' cusuu lo'o ya, lo'o jua'a hasta ca ne' cresiya ji'i ya ndyatí cha' ntsii ya. ⁶ Pana ycui' Ndyosi ni, nda la Ni juersa ji'i ñati nu xñi'i ti ti' nga'a; bi' cha' xa' juersa nda Ni ji'i ya cha' caca nguula la tyiquee ya, xqui'ya cha' cua ndyalaa Tito ca nde. ⁷ Lo'o jua'a tso'o tsa cha' nu nda yu lo'o ya cuentya ji'i cña nu ndyu'ni cu'ma; nacui' yu cha' cua nti' tsa cu'ma

ña'a loo mā jī'i ya chaca quiya', lo'o jua'a nacui yu cha' ntyuju'u ti ti' mā ndi'i mā xqui'ya cha' cuxi nu ngua jī'i mā tya li', nacui yu cha' nga'aa ndiya ti' mā cha' cuxi nu nchcui' ngu' 'na tsubi' la. Xqui'ya lcaa cha' bi', chaa la ti' na' ndi'i na' juani.

⁸ Chañi cha' ndube ti' na' cha' ngua xñi'i xi ti' mā xqui'ya quityi nu nguscua na' tya li', pana ná ntyuju'u ti' na'; ná tya'achū' na' jī'i cha' nu cua nguscua na' li', masi ntsu'u tsa nu ntyuju'u ti' na' cha' nguscua na' cha' bi'. Jlo ti' na' cha' ngua xñi'i ti' mā nquicha', pana xtyi'i ti' ngualo cha' bi'.

⁹ Nu juani tso'o tsa ntsu'u tyiquee na' cha' cua ndaquiya' mā cha' bi', cha' cua ngua xñi'i xi ti' mā, lo'o li' nguxtyanu mā cha' cuxi nu ngua'ni mā tya li'. Ngua xñi'i ti' mā tu'ni, pana ngua ti' ycu'i' Ndyosi cha' caca tso'o jī'i mā lo'o cua ndye cha', bi' cha' si'i na' cua ngunu'u tyiquee mā juani xqui'ya cha' ngua tyaala na' jī'i mā li'. ¹⁰ Nu lo'o ndube ti' na' jī'i ycu'i' Ndyosi laja lo'o nga'a na' xñi'i ti' na, li' caya ñi'ya xtyanu na' jī'i cha' cuxi nu ndyu'ni na; clyaá na' jī'i nu cuxi li', nga'aa ntsu'u cha' culacua tsa ti' na li'. Pana ñati nu xñi'i xi ti', nu ná ndube ti' jī'i ycu'i' Ndyosi ni, ná ntaja'a ñati bi' ca tyuju'u ti' jī'i qui'ya nu ntsu'u jī'i; chcuna' chalyuu jī'i ngu' bi' jua'a ti' li'. ¹¹ Culacua xi ti' mā ñi'ya ndyaca jī'i mā juani, tya lo'o ngua'ni na' cha' ngua xñi'i ti' mā nu ngua li': tyucui tyiquee mā ncyacua ti' mā juani, cha' cua nti' tsa mā juani cha' tyu'u lubii mā jī'i cha' bi'; tsa cla'be ngua ñasi' mā, tsa cla'be ti' ndyutsij mā, pana ndyi'u tsa ti' mā jna' li', ña'a cuayá' nu lye tsa ngua ti' mā cha' ña'a loo mā 'na chaca quiya'; yala ti' ngua ti' mā chcube' mā jī'i yu nu ngua'ni cha' cuxi bi'. Jua'a nchca cuayá' ti' ya

cha' nga'aa ndyanu yabe' ji'i mā xqui'ya cha' cuxi bi'. ¹² Bi' cha' laca nguscua na' nu quityi bi'; si'i na ngulacua tsa ti' na' xqui'ya yu nu ngua'ni cha' cuxi bi', ni si'i na ngulacua tsa ti' na' xqui'ya ngu' nu ngua cuxi ji'i. Ngua ti' na' cha' culacua tso'o ti' mā ji'i cha' nu cua nchcui' ya lo'o mā, ñi'ya laca si ndu ycui' Ndyosi ña'a Ni ji'na; bi' cha' nguscua na' quityi nu ndyaa slo mā bi'. ¹³ Lo'o nu juani tso'o la nti' ya cuentya ji'i cu'mā.

Tso'o ti nti' ycui' ya lacua; lo'o jua'a lye la chaa ti' ya juani cha' cua na'a ya ji'i Tito, cha' tso'o tsa ngua ti' yu. Ca ta'a cu'mā ngua'ni mā cha' ti' ti cresiya ji'i yu ndyalaa yu juani. ¹⁴ Lo'o tya ndi'i yu ca slo na', cua ni na' ji'i yu cha' tso'o tsa ngusñi mā cha' ji'i Jesús, lo'o jua'a chañi tsa cha' bi'. La cui' jua'a lcaa quiya' lo'o nchcui' ya, chañi tsa laca cha' ji'i Jesús nu nchcui' ya lo'o mā; lo'o jua'a chañi ngua cha' nu ni na' ji'i Tito, cha' tso'o ti nti' ycui' ya ña'a ya ji'i mā. ¹⁵ Tya cuayá' nu tso'o la ntsu'u tyiquee Tito ña'a yu ji'i mā juani, nu lo'o ndyi'u ti' yu ji'i lcaa cu'mā cha' cua ndaquiya' tsa mā ji'i lcaa cha' nu cua nacui' yu ji'i mā; na'a yu cha' ndube tsa ti' mā xqui'ya cha' nu cua nda yu lo'o mā, lo'o jua'a ná nguxtyacui mā xi xa' la cha' lo'o yu li'. ¹⁶ Lo'o jua'a na', tso'o tsa nti' na' juani cha' taca tyi'u ti' na' ji'i cu'mā jua'a.

8

Nda ngu' cñi cha' caca msta cuentya ji'i Cristo

¹⁻² Cu'mā tya'a ngusñi na cha' ji'i Cristo, juani ta na' sca cha' lo'o mā cuentya ji'i la cui' ngu' tya'a na, nu ñati' ji'i Cristo nu ndi'i ca loyuu Macedonia.

Tso'o tsa ngua ti' ca ta'a ngu' nu ndi'i tyuu quichi su cuentya Macedonia bi'; cua tlyu tsa msta nu nguxti'i ngu' bi', ñi'ya laca si na culiya' tsa ngu'. Masi lye tsa ngua ti' ngu' bi' xqui'ya cha' ti'í nu cua ndyacua ji'i ngu', pana ña'a ti tso'o tsa ntsu'u tyiquee ngu' li'. Lo'o jua'a ngua ji'i ngu' nda ngu' msta bi' xqui'ya cha' quiña'a tsa cha' tso'o ngua'ni ycuí' Ndyosi lo'o ngu' jua'a ti, jua'a ngulacua ti' ngu' bi'. ³ Chañi tsa cha' nu ta na' lo'o ma cuentya ji'i ngu' bi': Cha' tso'o ti tyiquee ngu' bi' ni, cua nda ngu' lcaa ña'a nu ngujui ti xi ji'i ngu'; lo'o jua'a tya quiña'a la cñi nda ngu', masi ná ndyu'u scua cñi nu ndyanu ji'i ngu'. ⁴ Hasta ngüijña ngu' chacuayá' ji'i ya cha' ta ngu' msta bi', cha' xtyucua ngu' ji'i xa' la tya'a ñati, ngu' nu cua ngusñi cha' ji'i Jesús ca xa' quichi su ntsu'u tsa na nu lyiji ji'i ngu'. ⁵ Ni ná ngulacua ti' ya cha' ta ngu' jua'a. Tya clyo ntaja'a ngu' tyucui tyiquee ngu' cha' cua'ni ngu' ñi'ya nu nti' ycuí' Ndyosi; lo'o li' nacui ngu' cha' cua'ni ngu' ñi'ya nu nti' ya cha' cua'ni ngu' chacuayá' ji'i ycuí' Ndyosi. ⁶ Bi' cha' cua nchcui' ya lo'o yu Tito bi', cha' cua'ni lyiji yu cha' xti'i yu msta nu nda cu'ma cha' tso'o ntsu'u tyiquee ma, cha' tya tsubi' la cua nguxana nxti'i yu msta bi'. ⁷ Nu cu'ma ni, tso'o tsa jlya ti' ma ji'i ycuí' Ndyosi, tso'o tsa nchca ji'i ma culu'u ma cha' ji'i ycuí' Ndyosi ji'i xa' ñati, tso'o tsa nchca cuayá' ti' ma ñi'ya ndyu'u sca cha'; na cua nti' tsa ma xtyucua ma ji'i ngu', la cui' jua'a ntsu'u tsa tyiquee ma ña'a ma ji'i ya. Nchca tsa ji'i ma cuentya ji'i lcaa cña, nti' ya; bi' cha' nclyacua ti' ya cha' ná tyiquee' yala tsa cua'ni ma cha' xti'i ma cñi bi'.

⁸ Si'i na nclyo na' cña ji'i ma re; nu lo'o ña'a ma ji'i

xa' la ngu' tya'a na, cha' nti' tsa ngu' xtyucua ngu' ji'i tya'a ñati ji'i Cristo, li' taca cua'ni cuayá' mā ji'i ycuí' ca mā si chañi ca cha' ntsu'u tyiquee mā ña'a mā ji'i la cui' ngu' tya'a mā. ⁹ Cua jlo ti' mā ñi'ya ndu'ni Jesucristo nu Xu'na na, cha' xcui' tso'o tsa ndu'ni Ni lo'o ñati. Lcaa na cua ntsu'u ji'i Ni, pana cua ntaja'a Ni ngua Ni sca ñati ti, ñi'ya nti' sca ñati ti'i nu ná sca na ntsu'u ji'i tsiya' ti. Xqui'ya cu'mā, bi' cha' ngua'ni Ni jua'a, cha' tiya' la li' taca caja lcaa na nu ntsu'u ji'i ycuí' Ni ji'i mā.

¹⁰ Ndi'ya nti' na', tso'o la si cua'ni mā cha' xcua se'i cña bi' lacua, cha' tya yija na ndyu'ni mā ji'i. Si'i la xña cua'ni ti mā ji'i; pana xqui'ya cha' ndiya ti' mā ndu'ni mā jua'a, bi' cha' ta mā msta bi'. ¹¹ La cui' jua'a cua'ni mā cña bi', ña'a cuayá' nu xcua se'i cña bi'. Tso'o tsa ngua ti' mā nu lo'o nguxana cña bi', lo'o jua'a tso'o si tyucui tyiquee mā cua'ni lyiji mā ji'i, tsa ña'a cuayá' cha' tso'o nu ntsu'u ji'i scaa mā ta mā msta bi'. ¹² Si chañi cha' ntsu'u tyiquee ngu' ta ngu' tsa ña'a nu ntsu'u xi ji'i ngu', tso'o ti xñi ycuí' Ndyosi msta bi' ji'i ngu', ñi'ya nu nchca ti ji'i ngu' li'; ná nti' Ni cha' ta ngu' msta si ná sca na ntsu'u ji'i ngu'.

¹³ Ná nti' na' cha' lyiji tsa na ji'i mā laja lo'o ta mā cñi, cha' caja na nu lyiji ji'i ngu' ti'i tya'a na. ¹⁴ Laca cha' cua ngujui xi cha' tso'o ji'i mā juani ti, bi' cha' ntsu'u ñi'ya nu taca xtyucua mā ji'i xa' la ngu' tya'a na nu lyiji tsa cha' ji'i. Nde loo la li', si lyiji ñi'ya nu tyiji yu'u ji'i mā chalyuu, ná tyiquee' lo'o ngu' bi' taca xtyucua ngu' ji'i cu'mā li', cha' jua'a caca stu'ba cha' ji'i mā lo'o xa' la ngu' tya'a ngusñi na cha' ji'i ycuí' Ndyosi. ¹⁵ La cui' jua'a nscua lo quityi ji'i ycuí' Ndyosi. Ndi'ya nacui: “Masi nteje tacui

cuayá' nguxuti'ḡ ngu' na cacu ngu', nga'aa ntyucua la ji'ḡ ngu' tsiya' ti li'; lo'o nu ngu' nu nguxuti'ḡ xti ti cha' bi', nga'aa lyiji ji'ḡ ngu' tsiya' ti lo'o cua ndye cha' li'".

Sca cha' cuentya ji'ḡ Tito lo'o tya'a ndya'a yu

¹⁶ Tso'o tsa nti' ya lo'o nchcui' ya lo'o ycuil' Ndyosi, cha' nu Tito, tya'a ndya'a ya cña bi' ni, nti' tsa yu xtyucua yu ji'ḡ mā. Stu'ba ti nti' yu lo'o na' cha' xtyucua ya ji'ḡ cu'mā. ¹⁷ Tso'o tsa ntsu'u tyiquee yu ngua'ni yu cña nu cua ni na' ji'ḡ yu; lo'o juani nti' tsa yu xtyucua yu ji'ḡ mā, bi' cha' tsaa yu tsaa na'a yu ji'ḡ cu'mā chaca quiya', cha' ji'ḡ ti yu.

¹⁸ Lo'o yu ta ya chaca yu tya'a ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo, cha' caa lo'o Tito ji'ḡ yu ca slo mā. Cua laca ndyuloo mā ji'ḡ yu bi', cha' tso'o tsa nchcui' ngu' ji'ḡ yu macala su ndyu'u ti'ḡ ngu' cuentya ji'ḡ Cristo, cha' tso'o tsa nda yu cha' ji'ḡ Cristo lo'o ngu'.

¹⁹ La cui' jua'a nu ñati' ji'ḡ Cristo nu ndyu'u ti'ḡ lcaa quichḡ cua ngusubi ngu' ji'ḡ yu tya'a na bi', cha' tya'a yu lo'o ya, cha' xtyucua yu ji'ḡ ya lo'o ndyu'ni ya cña cha' xti'ḡ ya msta nu nda ngu'. Ndyu'ni ya cña bi' cuentya ji'ḡ nu Xu'na na, cha' jua'a taca cua'ni chḡ ya loo Ni; lo'o jua'a nti' ya cha' yala ti cua'ni mā cña bi', xqui'ya cha' ndiya ti' mā ndu'ni mā jua'a. ²⁰ Li' ná taca chcui' ngu' ji'ḡ ya xqui'ya cha' cua nxti'ḡ ya cñi nu nda mā cha' xlya'be ti bi'. ²¹ Ndube ti' ya ji'ḡ ycuil' nu Xu'na na, lo'o jua'a ndube ti' ya ñi'ya nu chcui' ñati'; bi' cha' nti' ya cha' xcui' lubii ti cua'ni ya lcaa cña bi'.

²² Lo'o jua'a tya nda ya chaca yu tya'a ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo cha' stu'ba ti caa yu lo'o nu xa' ñati' ngu' tya'a na bi'. Quiña'a tsa cña cua ngua'ni yu

cuentya ji'i nu Xu'na na, bi' cha' jlo ti ya cha' ndiya ti' yu cua'ni yu cña lo'o na. Masi juani tyaca' tyijyu' cha' ndyi'u tsa ti' yu ji'i ma. ²³ Bi' cha' juani si xcuane ngu' ji'i ma ni cña laca ndya'a Tito, ndi'ya ñacu'i ma ji'i ngu': Tya'a ndya'a na cña laca yu re. Lo'o jua'a xacu'i ma cha' ji'i ngu' cha' stu'ba ndyu'ni yu cña lo'o cua cuentya ji'i cu'ma. La cui' jua'a si xcuane ngu' ji'i ma, ni cña laca nu ndya'a xa' la tya'a ndya'a Tito bi', ndi'ya xacu'i ma cha' ji'i ngu' li': Ndy'a'a ngu' bi' cuentya ji'i lcaa latya ngu' xa' quichi nu ndyu'ni tlyu ji'i Cristo, cha' ndu'ni chi' ngu' loo Cristo. ²⁴ Bi' cha' chcu'i tso'o ma lo'o ngu' bi' lacua, cha' ca cuayá' ti' xa' la ngu' tya'a na cha' chañi cha' ntsu'u tyiquee ma ña'a ma ji'i Tito lo'o tya'a ndya'a yu. Lo'o jua'a tso'o tsa nti' ya lo'o ña'a ya ñi'ya nu ndyu'ni ma lo'o ngu' bi'. Ca tiya' la li' caja cha' bi' ji'i lcaa taju ñati nu cuentya ji'i Cristo bi'.

9

Msta nu nda ma cha' xtyucua ji'i tya'a ñati ma

¹ Nga'aa nti' cha' chcu'i la na' lo'o cu'ma cuentya ji'i msta nu nxti'i ma cha' xtyucua ji'i ngu' tya'a ma nu ntsu'u cha' ji'i lo'o Cristo, ² cha' cua jlo ti' na' cha' tso'o ti nti' ma ña'a ma ji'i ngu'. Lu'ba ti nchcu'i na' lo'o ngu' ca tyi re, ca loyuu su cuentya Macedonia re, cha' tso'o tsa ndyu'ni ma, cu'ma ngu' ca tyi nde loyuu su cuentya Acaya bi'; ni na' ji'i ngu' cha' yala tsa ti' cu'ma, cha' tya yija na ngua'ni cña ti' ma cha' xti'i ma msta bi'. Lo'o nu ngu' Macedonia re ni, cua ngua chaa la ti' tyiquee ngu' lo'o na'a ngu' cha' yala tsa ndyu'ni ma cña. ³ Masi jua'a ña'a ti tya ta na' ji'i ngu' tya'a na bi',

cha' caa ngu' ca slo ma. Li' taca cua'ni ma tsa ña'a nu cua nacui' na' ji'i ngu' cha' ndu'ni ma, si'i cha' laja ti nchcui' na' ji'i ma lacua. Bi' cha' cua'ni ma cha' xti'i ma msta bi', cha' cua laca ti nguscua sel'i cha' bi' nu lo'o caa na'. ⁴ Ná jlo ti' na' si lo'o xi tya'a na nu laca ngu' Macedonia re caa na' li'. ¿Ñi'ya cua'ni na li', si ña'a ngu' cha' ná ngua'ni yala ma? Ca tyuju'u tsa ti' ya li', cha' cua nchcui' ya lo'o ngu' cha' tso'o tsa ndu'ni ma; jua'a cu'ma caca tyuju'u ti' ma li'. ⁵ Bi' cha' cua nchcui' na' lo'o ngu' tya'a na re, cha' tsa ngu' nde loo la que na', cha' xtyucua ngu' ji'i ma cha' cua'ni cho'o ma msta, ñi'ya nu nacui' ma 'na cha' ta ma; cua laca nscua sel'i ti cha' bi' lo'o caa na' li'. Jua'a laca bi' sca cña tso'o nu ngua'ni ma xqui'ya cha' ndiya ti' ma ndu'ni ma ji'i, si'i sca cña nu ndatsaa tsa ya ji'i ma laca nu ngua'ni ma li'.

⁶ Tyi'u ti' ma ñi'ya ndyaca lo'o ntyaa na na cuiñii. Si xti ti si'yu na cuiñii bi' cataa na, xti ti cha' tso'o tyu'u ji'na li'; pana si quiña'a si'yu cataa na, quiña'a la cha' tso'o tyu'u li'. ⁷ La cui' jua'a lo'o ta na cña xlya'be ti, nga'a cha' quiñi ti' na ni tsa lo ta scaa na. Ná tso'o si cha' cuiñi ti na ta na ji'i, la cui' ti ná tso'o si cha' juersa ti ta na ji'i; ndiya la ti' ycui' Ndyosi si tso'o ntsu'u tyiquee na ta na ji'i. ⁸ Taca xtyucua ycui' Ndyosi ji'i ma lo'o quiña'a tsa cha', lo'o li' tyu'u scua ji'i ma lcaa cha' nu lyiji ji'i ma; lo'o jua'a tya caja la ñi'ya xtyucua ma ji'i xa' ñati lo'o cua ña'a ca cña tso'o. ⁹ Ndi'ya nchcui' cha' nu nscua lo quityi cusu':

Sca ñati nu ndaquiya' tso'o ji'i ycui' Ndyosi, quiña'a tsa cha' xlya'be nda yu ji'i ngu' ti'i tya'a yu;

bi' cha' lcaa tyempo tyi'u ti' ngu' ji' cña tso'o nu ndu'ni yu.

¹⁰ Nda ycuí' Ndyosi na cuiñii cataa na, jua'a nda Ni na cacu na; la cui' jua'a ta Ni lcaa na nu lyiji ji' ma cha' cua'ni ma sca cña tso'o lo'o ñati chalyuu. Lo'o jua'a xtyucua Ni ji' ma cha' tyu'u scua cha' tso'o nu ndyu'ni ma, cha' xqui'ya bi' caca tso'o tyiquee ñati. ¹¹ Bi' cha' jua'a ndyaca, cha' cua ndyiji lcaa na ji' ma, ña'a cuayá' taca ta ma cha' xlya'be ji' xa' ñati. Lo'o cua ndye, li' tso'o tsa tya ngu' xlya'be ji' ycuí' Ndyosi xqui'ya msta nu cua nda ma, nu tsa lo'o ya ji' cha' tyalaa ca su ndi' ngu' ti' bi'. ¹² Nu lo'o nda ma na nu xtyucua ji' ngu' tya'a na ni, li' caja na nu lyiji cha' tyiji yu'u ji' ngu' bi' chalyuu; jua'a tso'o tsa caca tyiquee ngu' bi'. Lo'o chcuí' ngu' lo'o ycuí' Ndyosi, ¹³ cua'ni tlyu ngu' ji' ycuí' Ndyosi li'. Taca ña'a ngu' bi' ji' ma, cha' chañi cha' ndaquiya' ma ji' cha' tso'o nu cua nda Cristo lo'o ma; ca cuayá' ti' ngu' cha' bi' lo'o ña'a ngu' cña nu cua ngua'ni ma cha' caja xlya'be ji' ngu' bi'. Cua'ni chi' ngu' loo ycuí' Ndyosi li', xqui'ya cha' tso'o tsa nda ma msta ji' ngu' bi', la cui' ñi'ya nu nda ma ji' lcaa ñati. ¹⁴ Li' chcuí' ngu' bi' lo'o ycuí' Ndyosi cuentya ji' ma, cha' tso'o tsa ntsu'u tyiquee ngu' ña'a ngu' ji' ma; tyi'u ti' ngu' cha' quiña'a tsa cha' tso'o ndu'ni ycuí' Ndyosi lo'o ñati xqui'ya msta nu cua nda ma ji' ngu' bi'. ¹⁵ Tso'o tsa laca si tya na xlya'be ji' ycuí' Ndyosi lacua, cha' tlyu tsa cha' tso'o laca nu cua nda Ni ji'na, ni nga'aa nchca ca cuayá' ti' na cha' bi'.

Ycui' Ndyosi nda chacuayá' macala su cua'ni Pablo cña

¹ Pablo laca na' nu nchcui' na' lo'o cu'ma juani; tyu'u cha' clyu ti' ji'i ma, masi chcui' liñi na' lo'o ma. Nacu'i ngu' cha' ntsij na' lo'o nchcui' na' lo'o ma nu lo'o ndi'i na' slo ma, pana tyaala tsa ndu'ni na' lo'o ma nu lo'o nga'a na' tyijyu'; jua'a cha' nda ngu'. Tyi'u ti' ma lacua, cha' xcui' tso'o ti nti' Cristo lo'o ña'a Ni ji'na. ² Nu juani tya'na nchcui' na' lo'o ma, cha' ná cua'ni lye ma lo'o na', cha' jua'a ná cua'ni tyaala na' lo'o ma chaca quiya' lo'o tyalaa na' ca su ndi'i ma. Taca cua'ni tyaala na' lo'o ñati tu'ni, ñati nu cua nñilo'o ji'i ma cha' cuxi tsa cña ndyu'ni ya. ³ Chañi tsa cha' laca na ñati chalyuu, pana ná ndyu'ni na ngana ji'i ngu' ñi'ya nu ndu'ni xa' ñati; ⁴ si'i na nxuu tya'a na lo'o ngu' cuxi ñi'ya nu nxuu tya'a sca ñati chalyuu. Ycui' Ndyosi ni, nchca tsa ji'i Ni, bi' laca nu stu'ba ti ndu'ni cña lo'o na cha' taca tyijiloo na ji'i lcaa cha' cuxi nu nxuu lo'o na. ⁵ Ntsu'u cha' tyijiloo na ji'i lcaa cha' cuiñi nu nchcui' ngu' ji'i Cristo; jua'a ntsu'u cha' tyijiloo na ji'i lcaa cha' cuxi nu tiji' tsa ti' ngu' ji'i, nu ndaca'a tsa ji'i ngu' cha' ná xñi ngu' cha' ji'i ycui' Ndyosi. Nu lo'o cua nguxtyanu ngu' ji'i lcaa cha' cuxi bi', li' taca cua'ni na cha' taquiya' ngu' ji'i cha' nu ntsu'u ji'i Cristo. ⁶ Bi' cha' lo'o cu'ma ni, nga'a cha' taquiya' lyiji ma lcaa cha' nu ntsu'u ji'i Cristo, cha' tiya' la li' taca culo'o ya ji'i nu xa' la ñati nu ná ntaja'a taquiya' ji'i cha' bi' tsiya' ti.

⁷ Na la xña nchcui' ti ma ji'i ya. Pana tso'o la si culacua xi ti' ma ñi'ya ndyu'u scaa cha' nu liñi ca; nu ñati nu nti' cha' cuentya ji'i Cristo laca ngu' bi' ni, ndu'ni cha' culacua tso'o la xi ti' ngu' bi',

cha' caca cuayá' ti' ngu' li', cha' lo'o cuare laca ya cuentya ji'í Cristo. ⁸ Cua nchcui' tsa na' lo'o mā cha' cua nda ycui' nu Xu'na na chacuayá' ji'í ya, nu lo'o ndya'a ya slo cu'mā; lo'o jua'a ná nchca tyuju'u ti' na' masi nchcui' na' jua'a lo'o mā. Cua lo'o chacuayá' ji'í ycui' Ndyosi ndya'a ya, cha' taca tyatí la ti' tyiquee mā cha' ji'í Ni; si'i na cua'ni ñu'u lyiji ya ji'í mā. ⁹ Ná nti' na' cha' ñacui' mā cha' na nchcutsii ti' na' ji'í mā lo'o quityi nu nscua na' cha' yaa slo mā. ¹⁰ Nacui' ngu': Tonu tsa cha' nu nda nu Pablo bi', tyaala tsa ndu'ni yu lo'o na, nu lo'o ndi'í yu tyijyu'. Nda yu cha' nu lijya ca slo na, nacui' ngu' ji'í mā, pana ná nchca culo tso'o yu cña ji'na nu lo'o ndi'í yu slo na; ná nduna na tsiya' ti' cha' nu nda yu li', nacui' ngu' bi' li'. ¹¹ Tso'o si caca cuayá' ti' ngu' bi' lacua, cha' sca ti cuayá' ndyu'u cha' nu nscua ya lo quityi nu lo'o nga'a ya tyijyu', la cui' ñi'ya nu cua'ni ya lo'o mā nu lo'o tyi'í ya ca slo mā.

¹² Si'i na caca stu'ba cha' ji'í ya lo'o ñati bi', nti' ya; tyixi tsa ndu'ni ngu' bi' lo'o tya'a ngu', tonto tsa ngu' bi'. Na ña'a cuayá' ngu' bi' ji'í ycui' ca ngu', bi' cha' nti' ngu' cha' tso'o tsa ndyu'ni ycui' ngu'. ¹³ Pana nu cuare ni, ná nti' ya cha' chcui' tso'o ti ngu' ji'í ya cuentya ji'í sca cña nu cua ngua'ni xa' ñati; tso'o masi chcui' ngu' ji'í cña nu ndyu'ni ycui' ca ya, cha' ycui' Ndyosi laca nu nda chacuayá' macala su nga'a cha' cua'ni scaa ya cña. Lo'o jua'a nda Ni chacuayá' cha' ndyalaa ya ca slo cu'mā, ngu' Corinto. ¹⁴ Bi' cha' lacua, cua lo'o chacuayá' ji'í ycui' Ndyosi ndyaa ya ca slo mā tya clyo, cha' nchcui' ya cha' tso'o nu ntsu'u ji'í Cristo lo'o mā; si'i na ntyijiloo ya ji'í chacuayá' nu nda Ni ji'í ya

bi'. ¹⁵ Ná ntsu'u cha' chcu' ya ji' cña nu ndyu'ni xa' ñati cuentya ji' ycu' Ndyosi, chcu' ya ji' tsa bi' ti cña nu nda Ni chacuayá' cha' cua'ni ycu' ca ya ca slo mā. Na cua nti' ya cha' xñi tso'o la mā cha' ji' ycu' Ndyosi nde loo la, cha' li' quiña'a la cña taca cua'ni ya laja ngu' tya'a mā, ñi'ya nu cua nda Ni chacuayá' cha' cua'ni ya. ¹⁶ Lo'o li' xqui'ya cu'mā caja ñi'ya chcu' ya cha' tso'o nu ntsu'u ji' Cristo lo'o ngu' xa' quich' nu ndi' tyijyu' la, nde loo la ca su ndi' cu'mā. Bi' cha' lacua, ná ndu'ni cha' chcu' ya cha' ji' cña nu cua ngua'ni xa' ñati cuentya ji' Cristo.

¹⁷ Si nga'a cha' chcu' na ji' sca cha', tso'o la chcu' na ji' sca cña nu ndyu'ni ycu' Ndyosi lacua.

¹⁸ Si'i na taquiya' tso'o la Ni ji' ñati nu nchcu' tsa ji' cña nu ndyu'ni ycu' ca ngu'; nu lo'o tso'o ti nti' Ni ña'a Ni ji' ñati, li' taquiya' Ni ji' cña nu ndyu'ni ngu' bi'.

11

Nu ngu' nu cuiñi ti nclyu'u cha' ji' Jesús

¹ Lo'o juani tyu'u cha' clyu ti' ji' mā lo'o na', talo tyiquee mā xi jna', masi cha' tonto ti na' nchcu' tsa na' cha' ji' ycu' ca ti na'. ² Na tiji' tsa ti' na' ña'a na' ji' cu'mā. Ni tyiquee' la cui' jua'a nti' ycu' Ndyosi ña'a Ni ji' cu'mā. Na cua ngüiñi cha' 'na lo'o ycu' Ndyosi cha' ta na' ji' mā cha' caca mā ñati ji' Cristo, ñati nu lubii tyiquee, la cui' ñi'ya laca lo'o sca nu cuna'a cuañi' nu caja clyo'o lo'o sca ti nu qui'yu ji'; ³ ndube tsa ti' na' si quiñu'u chca cresiya ji' mā. Tya sa'ni ni, cua nguñilo'o nu cuaña ji' Eva, cha' tajua' tsa nchcu' nu xña'a bi'. Pana ná nti' na' cha' quiñu'u cha' ji' mā lo'o Cristo

jua'a, ná nti' na' cha' ñilo'o nu xña'a ji'i mā xqui'ya xa' ñati; juani tso'o tsa cha' tyucui tyiquee mā cua ngusñi mā cha' ji'i ycu' Cristo. ⁴ Ngujui cha' jna' cha' ndi'ya ndu'ni mā: tso'o tsa nhcui' mā lo'o cua ña'a ca ñati nu lijya ca slo mā, masi xa' ña'a cha' nu nda ngu' cuentya ji'i Jesús, masi ná stu'ba cha' nu nda ngu' bi' lo'o cha' nu cua nda ya lo'o mā tya clyo la. La cui' jua'a nduna mā chaca cha', pana si'i cha' tso'o ji'i Jesús nu ndu'ni lyaá ji'na ji'i nu cuxi nu cua nhcui' ya lo'o mā laca bi'. Bi' cha' laca cha' chaca xtyi'i ndyu'ú ne' cresiya ji'i mā juani, nga'aa si'i Xtyi'i ycu' Ndyosi laca bi'. ⁵ Ni si'i na cuxi la laca cha' nu nhcui' na', si'i na tso'o la cha' nu nhcui' nu xa' ñati bi'; nti' mā jua'a, masi cua nguñilo'o ngu' ji'i mā lo'o nhcui' ngu' cha' laca ngu' cña ji'i Cristo. ⁶ Masi ná nhca 'na hcui' liñi na' lo'o ñati, nti' mā, pana ndye cha' ngua tsa'a tso'o na' cha' ji'i Jesús bi'; lo'o jua'a jlo ti' mā cha' chañi tsa cha' nu nhcui' na' re, cha' tyuū quiya' cua na'a mā 'na, lcaa ca cha' nu cua ngua 'na.

⁷ Ná ngusñi na' caya' ji'i mā tsiya' ti nu lo'o ndi'i na' ngulu'u na' cha' tso'o ji'i ycu' Ndyosi ji'i mā. Cua ntaja'a na' li' cha' caca ti'í la na' xqui'ya cu'mā, cha' caja ñi'ya caca tso'o la tyiquee ycu' cu'mā. ¿Ha ná tso'o cha' ngua'ni na' jua'a, nti' cu'mā? ⁸ Ca ta'a taju ngu' tya'a na nu ngusñi cha' ji'i Jesucristo xa' quichi ni, bi' laca ngu' nu nxyucua 'na lo'o cñi tyucui tyempo lo'o ngua'ni na' cña ca su ndi'i cu'mā; ná ngusñi ti na' caya' ji'i ngu' bi', cha' jua'a ngua nxyucua na' ji'i mā li'. ⁹ Tyucui tyempo nu lo'o nguti'i na' lo'o cu'mā, nu lo'o lyiji cña 'na, li' ná ngüijña na' ji'i mā cha' xtyucua mā xi 'na; nu ngu' ca tyi Macedonia, tya'a ngusñi na' cha' ji'i

Cristo, cua yaa yalo'o ngu' bi' lcaa na nu nguliji ti xi 'na. Jua'a ngua'ni na' nu ngua li', cha' ná ta na' quiña'a tsa cña ji'i cu'ma, ngua ti' na'. La cui' jua'a tya cua'ni la na' tyempo nde loo la, nti' na'.¹⁰ Tso'o la nti' na' cha' ndyaca jna' jua'a. Bi' cha' juani macala su tya'a na' tyucui loyuu su cuentya Grecia, nga'aa nti' na' cha' ta ngu' caya' 'na; cua jlo ti' ma cha' chañi tsa cha' nu nchcui' na' re, xqui'ya cha' laca na' ñati ji'i Cristo. ¹¹ Si'i xqui'ya cha' ná ntsu'u tyiquee na' ña'a na' ji'i ma, bi' cha' nchcui' na' jua'a; cua jlo ti' ycui' Ndyosi cha' tso'o tsa nti' na' ña'a na' ji'i cu'ma.

¹² Lo'o jua'a tya cua'ni la na' ña'a nu ndu'ni ti na' juani, cha' jua'a ná caca chcui' lye nu xa' ñati bi' ji'i ya, lo'o ñacui' ngu' cha' ndyu'ni ya cña ñi'ya nu ndu'ni ycui' ngu'. ¹³ Ná chañi cha' ndyu'ni ngu' bi' cña ji'i Cristo; na cuiñi ti ngu' bi', quiña'a tsa cha' cuiñi nda ngu' bi' lo'o ñati macala su ndya'a ngu'. Xa' ña'a xi ndu'ni loo ngu' bi', cha' ñilo'o ngu' ji'i xa' ñati cha' laca ngu' bi' ñati tso'o, cha' ñati nu ndyu'ni cña ji'i Cristo laca ngu' bi'. ¹⁴ Ná tlyu cña laca cha' ndu'ni ngu' bi' jua'a, cha' lo'o nu xña'a nu naa Satanás taca ji'i ñilo'o ji'i ñati, nu lo'o xa' ña'a cua'ni loo yu ña'a cuayá' nu ca ti' ngu' cha' laca yu sca xca nu ndyu'u tucua lo'o xee ji'i ycui' Ndyosi; pana ná chañi laca cha' bi'. ¹⁵ La cui' jua'a lo'o ngu' nu ndyu'ni cña cuentya ji'i nu xña'a bi'; ná tlyu cña cha' cua'ni ngu' cha' xa' ña'a loo ngu', ña'a cuayá' nu ñilo'o ngu' bi' ji'i xa' la ñati cha' cña ji'i ycui' Ndyosi laca nu ndyu'ni ngu' bi'. Pana nu lo'o tyalaa hora cha' caca cuayá' ji'i ngu' lo'o ycui' Ndyosi, li' chcube' ngu' bi' ñi'ya nu nga'a cha' tyacua ji'i ngu' xqui'ya cña cuxi nu cua ngua'ni

ngu' lo'o yaa ngu' chalyuu.

Cha' ti'í nu cua ngujui ji'í Pablo lcaa su nguta'a yu

¹⁶ Chaca quiya' chcuí' na' lo'o mā, cha' ná nga'a cha' chcuí' mā cha' nu tonto ti laca na'. Masi jua'a nti' mā, cha' tonto laca na', pana ta mā xi chacuayá' 'na chcuí' na' xi ji'í lcaa cha' nu cua ngua 'na. ¹⁷ Ná ndiya ti' na' cha' nchcuí' na' ji'í cha' bi', cha' si'í cha' nu cua nda ycuí' Ndyosi cha' chcuí' na' lo'o ñatí laca cha' bi', nti' na'. Chañi cha' tonto tsa na', nti' na', si lye tsa chcuí' na' cha' ji'í ycuí' ca na'. ¹⁸ Pana ná ndube ti' na', chcuí' na' xi juani, cha' ntsu'u tsa ngu' nu jua'a nchcuí' tsa ngu' cha' caca chí la loo ycuí' ca ngu', nti' ngu'; bi' cha' lo'o na' ntsu'u chacuayá' chcuí' na' xi, nti' na'. ¹⁹ ¡Nu cu'mā nchca tsa ji'í mā! Bi' cha' tso'o tsa ndalo tyiquee mā ji'í ngu' nu tonto ti ndu'ni. ²⁰ Na ndalo tsa tyiquee mā ji'í lcaa ngu' tonto bi', masi lye tsa nclyo ngu' cña ji'í mā, masi ndyu'ni ngu' ngana ji'í mā, masi ndatsaa tsa ngu' ji'í mā cha' cua'ni mā cha' cuxi, masi ndu'ni tyucuaa tsa ti' ngu' lo'o mā, masi lu'ba ti ntyiji'í ngu' saca' mā; cua ndalo tsa tyiquee mā ji'í ngu' bi'. ²¹ Lo'o li' nacuí mā cha' ná ngulo tso'o ya cña ji'í mā. ¡Chañi cha' ná ngua'ni tyaala ya ji'í cu'mā ñi'ya nu ndyu'ni nu ñatí bi'!

Tso'o lacua, chcuí' na' xi cha' ji'í ycuí' ca ti na', masi cha' tonto ti ndyu'ni na' jua'a; si'í ngu' bi' ti nu ntsu'u chacuayá' chcuí' ngu' ji'í ycuí' ca ngu'. ²² Laca na' ngu' hebreo stu'ba ti lo'o ngu' bi'; jua'a laca na' ngu' Israel stu'ba ti lo'o ngu' bi', cha' jua'a ndyu'u cha' jna' lo'o jyo'o Abraham stu'ba ti lo'o ngu' bi'. ²³ Nacuí ngu' bi', cha' cña ji'í Cristo

ndyu'ni ngu'; la cui' cña bi' ndyu'ni na'. Masi tonto ti nchcui' na', pana tso'o la cña nu ndyu'ni na' que cña nu ndyu'ni ngu' bi'; lye la ngua'ni na' cña, lu'ba la ngusu'ba ngu' 'na ne' chcuā, tyuū tsa quiya' cua ngujui' ngu' juata hichu' na', lu'ba ti ndyaca cha' cua cajaa ti na' xqui'ya Cristo. ²⁴ Calaa tyii ntucua caa quiya' ndya'ni ngu' cuxi cuentya ji'i ngu' judío ni, lo'o jua'a ca'yu quiya' ngujui'i ngu' judío 'na tsa lo cua quiya'; ²⁵ jua'a sna quiya' ngujui'i ngu' romano yaca hichu' na', lo'o jua'a tsaca quiya' ngu' quee 'na cha' ngua ti' ngu' cujuui ngu' 'na. Sna quiya' ngua cuxi ji'i yaca ni'i su ndya'a na', ngüilyu'u bi' nde ne' hitya; lo'o jua'a sna quiya' ngua cha' ndyanu na' nchcuatya ti na' lo hitya sca tsā lo'o sca talya. ²⁶ Quiña'a tsa se'i ndya'a na' tyucuii su caca cuxi 'na nquicha': ntsu'u hora ndyacua na' cla'be sta'a lo'o ndyaluu bi'; la cui' jua'a ntsu'u tsa ñati' cuaana tyucuii; masi ngu' judío tya'a na', masi ngu' xa' tsu', ngua ti' ngu' cua'ni cuxi ngu' lo'o na'; la cui' jua'a masi ndya'a na' nde quich'i tonu, masi ndya'a na' nde ne' quixi', masi ndya'a na' nde lo tyujo'o, ntsu'u tsa cha' cuxi nu ndyacua 'na; lo'o jua'a ntsu'u ngu' nu stu'ba ndya'a lo'o ñati' ji'i Jesucristo, pana cha' cuiñi ndyu'ni ngu' bi', cuxi ti ngulacua ti' ngu' ña'a ngu' 'na. ²⁷ Tucui tsa cña nu ndyacua 'na, ti' tsa cña ndyacua 'na ca su ndya'a na', ña'a cuaya' tyuū tsa quiya' ná ngua caja' na'; ntsu'u quiya' ntyute' na', jua'a ntsu'u quiya' nguityi na' hitya, lo'o jua'a ntsu'u tsā nu ná ngujui tsiya' ti na cacu na', ntsu'u tsā lo'o lye tsa nchca tlya' na', la cui' jua'a ná ngujui late' cacu' na'. Lcaa cha' bi' ndyacua 'na ca su ndya'a na'.

28 Lo'o jua'a tya ntsu'u la xi xa' la cha' 'na; lcaa tsã ndube tsa ti' na' ñi'ya ndyaca ji'i lcaa taju ñati nu cuentya ji'i Cristo ca xa' quichi, lye tsa ncliyacua ti' na' ne' cresiya jna' lo'o ndyi'u ti' na' ji'i ngu' bi'.
 29 Lo'o ná ndyiji juersa ji'i scaa ngu' bi', li' caca ñu'u ti' na' cuentya ji'i ngu' bi'; lo'o ndyacua qui'ya ji'i scaa ngu' bi', la cui' jua'a na', xñi'i tsa ti' na' li'.
 30 Laja lo'o nchcui' ti na', tso'o si chcui' na' ji'i lcaa cha' nu ná nda chacuayá' cha' caja juersa jna' su ntucua ycui' ti na'. 31 Ycui' Ndyosi Sti Jesucristo nu Xu'na na ni, tyucui tyempo nga'a cha' cua'ni tlyu na ji'i Ni: la cui' Ni jlo ti' Ni cha' si'i cha' cuiñi laca nu nda na' lo'o cu'mã. 32 Ndi'ya cha' ngua 'na lo'o nguti'i na' ca quichi Damasco: Nu laca xu'na quichi ca jua, cuentya ji'i rey Aretas laca yu cña; lo'o jua'a ngulo yu bi' cña ji'i ngu' policia cha' tsatu ngu' to' lo'o quichi bi' cha' tejeya' ngu' 'na, cha' tyaa lo'o ngu' 'na nde ne' chcuã li'. 33 Pana xa' tyucuii ngusñi na' nguta'a na' li'; yaa lo'o ngu' tya'a na sca chcubi, cha' chca'a na' nde ne' chcubi bi', lo'o li' ngusu'ba ngu' 'na toni'i ventana cha' ngua'ya ti'i na' nde chu' lo'o quichi bi' nde liya'. Jua'a ngua, bi' cha' laca cha' ngulaá na' ji'i xu'na quichi bi'.

12

Ngulu'uloo ycui' Ndyosi ji'i Pablo laja xcalá yu

1 Tya nti' cha' chcui' na' la xi cha' ji'i ycui' ca ti na', masi ná tso'o chcui' na' jua'a lo'o xa' ñati. Juani ta na' sca cha' lo'o mã ñi'ya nu cua nchcui' xcalá na' tsaca quiya'. Laja xcalá ti na', li' ngulu'uloo ycui' nu Xu'na na 'na, lo'o jua'a nda Ni sca cha'

lo'o na' li'. ² Sca ñat̄i nu cua ngusñi cha' jil̄i Cristo laca na'; nu juani cua ntsu'u tii jlyacua yija tya lo'o ngua ti' na' cha' yāa ycuil̄ Ndyosi yaqui'ya Ni 'na, cha' li' ndya'āa ca chaca chalyuu nde cua la, ca su ntucua ycuil̄ Ndyosi. Nga'aa jlo ti' na' si chañi cha' ndya'ā na' ca ndacua, si laja xcalá ti na' ngulu'uloo ti cha' bi' 'na; sca ti ycuil̄ Ndyosi jlo ti'. ³ Chaca quiya' chcuil̄ na' lo'o cu'mā cha' ná jlo ti' na' si chañi cha' ndyaa lo'o lye ycuil̄ Ndyosi 'na ca chalyuu bi' su tso'o tsa ña'ā lcaa na, si na nchcuilo'o ti 'na cha' ndya'ā na' ca bi'; sca ti ycuil̄ Ndyosi jlo ti'. ⁴ Ca bi' cua ndyuna na' quiña'ā tsa cha'; cua ntsu'u tsa cha' nu ná nchca chcuil̄ na' jil̄i, jua'ā ná caja ñi'yā chcuil̄ ñat̄i chalyuu jil̄i cha' bi' tsiya' ti. ⁵ Pana tso'o si chcuil̄ na' xi lo'o mā, cha' jua'ā ngua 'na tya li'; ná tso'o chcuil̄ na' xa' la cha' cuentya jil̄i ycuil̄ ca na', sca ti si chcuil̄ la na' xi jil̄i scaa cha' nu ná nda chacuayá' 'na cha' caja juersa 'na su ntucua na' ycuil̄ ti na'. ⁶ Ni si'i na tonto laca na' cha' nchcuil̄ tsa na' jil̄i ycuil̄ ca ti na' jua'ā, cha' liñi laca nu nda na' lo'o mā juani. Pana nga'aa nti' na' chcuil̄ na' quiña'ā la cha' lo'o mā juani, cha' ná nti' na' cha' cua'ni ch̄i ngu' loo na' si bilya ña'ā ngu' ñi'yā ndyu'ni na', si bilya cuna ngu' cha' nu nda na'; tsa ña'ā cuayá' nu ndyuloo ti ngu' 'na, jua'ā ti taca cua'ni ch̄i ngu' loo na' nti' na'.

⁷ Lo'o li' nda ycuil̄ Ndyosi chacuayá' cha' caja xi cha' chcube' na', cha' ná lye tsa caca tyucuaa ti' na' lo'o ñat̄i xqui'ya cha' tlyu ca nde cuā nu cua na'ā na' laja xcalá; nda Ni sca lo quicha 'na nu ti'í tsa ndyu'ni lo'o na'. Lo'o jua'ā laca bi' ñi'yā laca lo'o ntsu'u na ya' nu xña'ā nchcube' ji'na, cha' ti'í tsa ndyu'ni quicha bi' lo'o na', cha' ná caca tyucuaa

ti' na' lo'o xa' ñati. ⁸ Cua ndya'a sna quiya' nchcui' na' lo'o ycu' Ndyosi; tya'na tsa nchcui' na' lo'o Ni cuentya ji'i quicha bi' cha' tyu'utsu' bi' jna'. ⁹ Pana ndi'ya nacui' Ni 'na li': "Tsa bi' ti cha' nga'a cha' tyi'u ti' nu'u, cha' xcui' cha' tso'o ndu'ni na' lo'o nu'u jua'a ti. Lye la caca cua'ni na' cña xqui'ya nu'u, nu lo'o ná quiña'a tsa juersa ntsu'u ji'i ycu' ca nu'u", nacui' Ni jna'. Bi' cha' juani tso'o tsa nti' na' masi ná ndyiji juersa 'na, cha' li' taca tyanu juersa ji'i ycu' Cristo ne' cresiya 'na. ¹⁰ Tso'o nti' na' lacua, masi ná ntsu'u juersa 'na tsiya' ti, masi quiña'a tsa cha' ti'í nchcui' ngu' jna', masi ti'i tsa na', masi lya' tsa ti' ngu' 'na, masi tucui tsa laca cña su ndya'a na' cuentya ji'i Cristo; la cui' tyempo lo'o ná nchca 'na tsiya' ti, la cui' hora bi' tso'o tsa ndyiji juersa 'na xqui'ya Cristo.

Ndube tsa ti' Pablo ñi'ya ndyaca ji'i ngu' Corinto nu ngusñi cha' ji'i Cristo

¹¹ Cu'ma ngua'ni ma lo'o na' cha' nchcui' na' cha' tonto re, pana cu'ma laca nu nga'a cha' chcu' tso'o ma 'na nquicha'. Masi ná sca cha' ndyaca 'na tsiya' ti, si'i na xti la cña nchca 'na lo'o quiña'a la cña nchca ji'i nu ngu' cuiñi bi', masi tyaca'a tsa ndyu'ni ma ji'i ngu'; si'i jua'a ndyu'u cha'. ¹² Cua ndalo tsa na' laja leaa cha' cuxi nu ngua 'na, cha' ndyu'ni na' cña nu cua nda nu Xu'na na 'na, cha' ndu na' nchcui' na' lo'o cu'ma. Cua jlo ti' ma cha' ycu' Ndyosi laca nu cua nda cña bi' 'na nu lo'o cua na'a ma cha' tlyu nu cua ngua'ni Ni ca slo ma xqui'ya na', cha' jua'a cube la ti' ma ji'i ycu' Ndyosi. Ná nchca cua'ni ñati chalyuu cña bi' jua'a ti. ¹³ Tsa bi' ti cha', ná ngüijña na' ji'i cu'ma cha' xtyucua ma

'na, bi' cha' nti' mā cha' chii nti' na' ña'a na' jii' cu'ma; tso'o la ndu'ni na' lo'o ngu' xa' quichi, nti' mā. Tyu'u xi cha' clyu ti' jii' mā lo'o na' lacua, cha' ná ndijña na' cha' bi' jii' cu'ma.

14 Cua tyaa ti na' ca su ndi'i mā chaca quiya'. Cua tya'a ti sna quiya' cha' caa na' slo mā juani, lo'o ña'a ti ná lijya na' cha' culo na' sca cña tlyu jii' cu'ma. Sca ti nti' na' cha' caca mā ñati jii' ycu' Ndyosi, ná nti' na' cha' jña na' cñi jii' mā. Ñi'ya nti' na ni, si ntsu'u sñi' na, ycu' ti na ta na caya' lo na laca nu lyiji jii' sñi' na; si'i sñi' na nu ta caya' lo ycu' na. 15 Lo'o jua'a na', tso'o tsa nti' na' masi culiji na' lcaa na nu ntsu'u xi 'na, masi tye juersa jii' ycu' na' tsiya' ti, cha' caja ñi'ya xtyucua na' xi jii' cu'ma. Bi' cha' ná tso'o laca si xti ti ntsu'u tyiquee mā ña'a mā 'na, masi tso'o la ntsu'u tyiquee na' ña'aa jii' cu'ma.

16 Ná quiña'a tsa cñi nguliji mā lo na' li'; pana ña'a ti tya ntsu'u xi ngu' tya'a mā nu nchcui' cha' cua nguñilo'o na' jii' mā cha' cua'ni na' ngana jii' mā. 17 ¿Ñi'ya jua'a? Ná nda na' ñati lijya ca slo mā cha' cua'ni ngu' ngana jii' mā cuentya 'na, si'i jua'a nti' na'. 18 Chañi cha' nchcui' na' lo'o yu Tito bi', cha' tsubi' ti tsa yu ca su ndi'i mā; ndyaa yu lo'o chaca yu tya'a ngusñi na cha' jii' Jesús bi' li'. Pana si'i Tito laca nu ngua'ni ngana jii' mā; sca ti cuayá' ndyu'ni yu cña ñi'ya nu ndyu'ni na' cña, sca ti cha' ntsu'u tyiquee tyucuaa ya.

19 Ni si'i xcui' na cua nti' ya cha' tyu'u lubii cha' jii' ya lo'o cu'ma; laca cha' ndube ti' ya cha' ña'a ycu' Ndyosi jii' ya, bi' cha' tsa lo cua ti cha' nchcui' ya, tsa ña'a cha' nu nti' ycu' Cristo cha' chcui' ya lo'o cu'ma. La cui' jua'a lcaa cña nu ndyu'ni

ya, na xtyucua ya ji'i mā laca cña bi', cha' ntsu'u tsa tyiquee ya ña'a ya ji'i cu'mā tya'a tso'o na. ²⁰ Quiña'a xi nclyacua ti' na' xqui'ya cu'mā juani. Lo'o tyalaa na' ca su ndi'i mā, si quije cha' 'na lo'o mā cha' xa' ña'a ndu'ni mā, nga'aa si'i ñi'ya nu ngulu'u na' ji'i mā tya clyo, ¿ñi'ya cua'ni ta na' lo'o mā li'? Ca cuayá' ti' mā cha' taca cua'ni tyaala na' xi lo'o mā li', masi ná ndiya ti' mā cha' cua'ni na' jua'a. Ndube ti' na' cha' tya ntsu'u xi ngu' tya'a mā nu ña'a ti nxuū tya'a ngu', nu ti'í tsa ti' ngu' ña'a ji'i tya'a ngu', nu ñasi' tsa ngu' ña'a ji'i tya'a ngu', nu sca ti ji'i ycui' ca ngu' ndube ti' ngu'; lo'o jua'a nchcui' ca'a ti ngu' ji'i tya'a ngu', cuentyu tsa ti' ngu' lo'o tya'a ngu', ntyucuaa tsa ti' ngu' ndyu'ni ngu' lo'o tya'a ngu'. Lcaa lo cha' cuxi bi' ndyu'ni ngu' cha' ná ndube ti' ngu' tsiya' ti. ²¹ Nu lo'o tyalaa na' chaca quiya' ca slo mā juani ti, si quije cha' jna' cha' jua'a ndu'ni mā, ná tyiquee' quiña'a tsa cha' tyuju'u ti' caca 'na cuentya ji'i ycui' Ndyosi nu laca Xu'na na', nu lo'o ña'a na' ji'i cu'mā. Xi'ya tsa na' li', ña'a cuayá' xñii hitya cloo na'; xi'ya na' xqui'ya ngu' nu ngua'ni cha' cuxi bi' tya tsubi' la, cha' bilya ca tyuju'u ti' ngu' bi' ji'i cha' suba' nu ngua'ni ngu', cha' ntsu'u tsa cha' cuxi nu ndyu'ni ngu' lo'o tya'a ngu', cha' ná lubii cresiya ji'i ngu' bi' tsiya' ti.

13

Liñi nchcui' Pablo lo'o ngu' lo'o ndye nguscua yu quityi

¹ Cua tya'a ti sna quiya' juani cha' caa na'a na' ji'i cu'mā. Ndi'ya cua'ni na juani: Xcui' nga'a cha' cua'ni cuayá' na ji'i ñati' cuxi lo'o tucua sna tya'a

ñati nu cua na'a jii cha' cuxi bi'. ² Bi' laca cha' nu nchcui' na' lo'o lcaa cu'ma ngu' Corinto nu cua ngusni cha' jii Jesucristo, lo'o jua'a nchcui' na' lo'o cu'ma ngu' taju jii Jesús ca ndacua nu ngua'ni cha' cuxi tya tsubi' la. Nu lo'o ñaa na' nu ndyaca tyucuaa quiya' ni, cua laca nda na' cha' re lo'o cu'ma li', pana juani lo'o ndii na' tyijyu', tya chaca quiya' chcui' na' cha' bi' lo'o ma, cha' ni sca ñati nu ndu'ni cha' cuxi ná nga'a cha' clyaá ngu' lo'o caa na' chaca quiya'; cua'ni cuayá' na' jii lcaa ngu' bi'. ³ Ca li' caca cuayá' ti' ma cha' ycui' Cristo laca nu nda cha' nu nchcui' na'; lo'o jua'a si'i na xti ti cña nchca jii Cristo lo'o xcube' Ni jii ma, masi lye tsa cua'ni Ni cña cha' hcube' ma li'. ⁴ Chañi tsa cha' ndye juersa jii Cristo nu lo'o ndyujuii ngu' jii, lo'o ngujui'i ca'a ngu' jii lo crusi; pana tlyu tsa cña ngua'ni ycui' Ndyosi cuentya jii yu, bi' cha' laca cha' ña'a ti tya lu'ú yu juani. Ñi'ya nti' Cristo, cha' ná nguxlyú cha' hichu' ñati nu ndyujuii jii, la cui' jua'a cuare, si'i na lye tsa nlyo ya cña jii cu'ma nquicha'; pana juani caca cuayá' ti' ma cha' ña'a ti tya lu'ú ya xi, cha' la cui' chacuayá' jii ycui' Ndyosi ndya'a lo'o ya lijya ya, la cui' tya'a chacuayá' nu ntsu'u jii Cristo.

⁵ Cua'ni cuayá' ma jii ycui' ca ma lacua, cha' ca cuayá' ti' ma si chañi cha' tya ndyanu tyucui cha' jii Jesucristo ne' cresiya jii ma. Nga'a cha' tyi'u ti' ma cha' ndyanu Xtyi'i Jesucristo ne' cresiya jii sa sca ma; sca ti si cua ngunu'u cresiya jii ma lo'o ycui' Ndyosi tsiya' ti, nga'aa tyanu Ni lo'o ma li'. ⁶ Lo'o jua'a nti' na' cha' caca cuayá' ti' ma cha' jii cuare, cha' si'i na ngunu'u cresiya jii ya lo'o Ni. ⁷ Lu'ba ti ndijña ya cha' jii ycui' Ndyosi, cha'

ná ta Ni chacuayá' cha' cua'ni ma xa' la cha' cuxi; na cua nti' ya cha' xtyucua Ni ji'í ma cha' tso'o ti caca tyiquee ma. Ná ndube ti' ya, masi ñacui ngu' cha' ná nchca ji'í ya tsiya' ti. ⁸ Ná ntsu'u cha' cua'ni tyaala ya lo'o ma si ña'a ti tya ndyanu tso'o cha' ne' cresiya ji'í ma, nu cha' ji'í Jesús nu cua ngusñi ma; pana si ndyu'ni ñu'u ca ma ji'í nu cha' ji'í Jesús bi', li' cua'ni tyaala ya lo'o ma. ⁹ Si tso'o tsa ndyanu tachaa cha' ji'í ycuí' Ndyosi ne' cresiya ji'í ma, tso'o tsa nti' ya li', masi xti ti cha' nchca ji'í ycuí' ya; bi' cha' ndijña ya cha' ji'í ycuí' Ndyosi cuentya ji'í cu'ma lacua, cha' jua'a caca tyucui la ti' tyiquee ma ña'a ma ji'í ycuí' Ndyosi. ¹⁰ Lo'o jua'a nscua na' quityi re, masi tyijyu' tsa ndi'í na' cuentya ji'í cu'ma, cha' ná caca tyaala na' lo'o cu'ma nu lo'o cua ndyalaa na' ca quichi tyi ma. Chañi cha' cua nda ycuí' nu Xu'na na chacuayá' 'na, pana ndi'ya ndyu'u cha' bi': cua'ni na' cha' caja ñi'ya tyanu tachaa la cha' bi' ne' cresiya ji'í ma; ná ntsu'u chacuayá' 'na cha' cua'ni ñu'u lyiji na' ji'í cu'ma.

¹¹ Cu'ma tya'a ngusñi na cha' ji'í Jesucristo, hcui' salya' na' lo'o ma juani, nu lo'o cua tye ti xcua se'í cha' nu nscua na' lo' quityi re. Cua'ni lyiji ma ñi'ya nu nga'a cha' cua'ni ma cha' laca ma ñati ji'í ycuí' Ndyosi. Cua'a jyaca ma ji'í lcaa cha' nu nda na' lo' quityi re. Cua'ni ma cha' caca stu'ba tyiquee ma lo'o xa' ñati tya'a ma. Tso'o ti tyi'í ma lo'o lcaa ñati. Lo'o li' la cui' ycuí' Ndyosi laca nu tyi'í lo'o ma lcaa tsa; ntsu'u tsa tyiquee Ni ña'a Ni ji'na, lo'o jua'a ndu'ni Ni cha' ti' ti tyi'í tyiquee na. ¹² Chcuicha' ma ji'í tya'a ma tyucui tyiquee ma, quityi ma ji'í tya'a ma chacuayá' ji'í Cristo. ¹³ Lcaa ngu' tya'a ngusñi na cha' ji'í ycuí' Ndyosi ca nde,

cua nti' ngu' ta ngu' xlyo ni'i ji'i lcaa ngu' tya'a ma nu ndi'i cajua.

¹⁴ Lo'o juani nti' tsa na' cha' ná tye cha' stu'ba cha' ji'i lcaa cu'ma cajua lo'o Jesucristo nu Xu'na na, la cui' Ni laca nu quiña'a tsa cha' tso'o ndu'ni lo'o na lcaa tsā. Jua'a nti' na' cha' lcaa tsā caca stu'ba cha' ji'i ma lo'o ycui' Ndyosi, la cui' Ni laca nu ntsu'u tsa tyiquee Ni ña'a Ni ji'na. Jua'a nti' na' cha' tyanu Xtyi'i ycui' Ndyosi ne' cresiya ji'i ma, la cui' Ni laca nu ndu'ni cha' stu'ba ntsu'u cha' ji'na lo'o Ni, jua'a lo'o xa' la ngu' tya'a ngusñi na cha' ji'i ycui' Ndyosi. Jua'a caca cha' lacua.

Cha' tso'o nu nchcui' ji'i Jesucristo nu xu'na na

New Testament in Chatino, Tataltepec (MX:cta:Chatino, Tataltepec)

copyright © 1981 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chatino, Tataltepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chatino, Tataltepec [cta], Mexico

Copyright Information

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chatino, Tataltepec

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

68385231-313d-5500-aff2-e6b6a207d978